

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI KOMPOZİSYON VE ORKESTRA ŞEFLİĞİ ANASANAT DALI LİSANS PROGRAM YETERLİLİKLERİNİN İRDELENMESİ

Doğan ÇAKAR*

Halil Levent KUTERDEM**

Başvuru Tarihi: 23.05. 2016; Kabul Tarihi: 14.06. 2016

ÖZ

Yükseköğretim Kurulu, 2000'li yılların başında Avrupa ülkeleri Yükseköğretim kurumları ile ortak bir alan oluşturmak ve bu kapsamda Avrupa boyutunda yükseköğretim kurumlarının yeniden yapılanması ve yükseköğretimde hareketlilik, açıklık ve denkliğin sağlanabilmesi amacıyla Bologna Süreci çerçevesinde bir çalışma başlatmıştır. Bu çalışma kapsamında Hacettepe Üniversitesi Ankara devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda yürütülen Bando Şefliği ve Kompozisyon lisans programları Bologna süreci ilkelerine göre güncellenmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı lisans programlarının hazırlama-uygulama-değerlendirme-düzeltilme aşamalarından geçirilerek geliştirilmelerine katkı sağlamak ve bu alanlarda çalışmalar yapan akademisyenlere yararlı olabilecek bilgi kaynağı oluşturmaktır.

Bu çalışmada, Bando Şefliği Sanat Dalı Lisans Program Yeterlilikleri ve Kompozisyon Sanat Dalı Lisans Program Yeterlilikleri ile bu programlarda yer alan dersler ilişkilendirilmiş ve öğrenme çıktıları irdelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda söz konusu programlardaki zayıflıklara yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kompozisyon ve Orkestra Şefliği, Bando Şefliği, Bologna Süreci, Program yeterlilikleri, Öğrenme Çıktıları

HACETTEPE UNIVERSITY ANKARA STATE CONSERVATORY COMPOSITION AND CONDUCTING THE DEPARTMENT INVESTIGATION OF THE COMPETENCE OF SCIENCE PROGRAM

ABSTRACT

Council of Higher Education, started a programme in the framework of the Bologna Process in order to restructure European countries higher education units and to create a common area in the early 2000s for securing mobility in higher education, ensuring transparency and equivalence. In this study, degree programs of Band Conducting and Composition of Hacettepe University Ankara State Conservatory Composition and Conducting Department have been updated based on the principles of the Bologna process.

The purpose of this study is; to contribute to the development of degree programmes of Composition and Conducting the Art Department by going through preparation-implementation-evaluation-correction phases and to create a source of information that can be useful to academicians who work in these areas.

In this study, Bachelor Degree Qualifications of Department of Band Conducting and Department of Composition were associated with the lessons in these programmes and learning outputs were examined. Using the output evaluations, several suggestions were made on the vulnerabilities of these programmes.

* San. Öğr. El., Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı e-posta: cakardogan@yahoo.com

** Doç.. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı e-posta: levent.kuterdem@gmail.com

Keywords: *Composition and Orchestra Conducting, Band Conducting, Bologna process, Program qualifications, Learning Outcomes*

1. GİRİŞ

Bu çalışmanın konusu Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda Bologna sürecine göre düzenlenen lisans programları ve anasanat dalında yürütülmekte olan lisans derslerinin, program yeterliliklerine göre ilişkilendirilmesi üzerinedir.

Çalışmanın amacı, Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda Bologna sürecine göre düzenlenen lisans programları ile program yeterliliklerini ele almak ve yürütülmekte olan lisans dersleri ile program yeterliliklerini ilişkilendirmek, muhtemel eksikliklere dikkat çekmek ve bazı önermelerde bulunmaktır.

Bu çalışma ile Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda yürütülmekte olan Lisans programlarının geliştirilmesine katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmeler, bilim, teknik ve sanattaki yenilikler, eğitim dünyasına da yansımakta ve bu doğrultuda öğretim programlarının güncellenmesi ve yenilenerek geliştirilmesi kaçınılmaz hale gelmektedir. Sanat eğitimi alanlarında da beklentilerin artması ve değişmesi sonucunda bu beklentileri karşılayabilecek bireylerin yetiştirilebilmesi için öğretim programlarının değerlendirilmesi, eksikliklerin saptanması ve geliştirilmesi, gerekli program öğelerinin yenilenmesi, program yeterlilikleri ve ders öğrenme çıktılarının gözden geçirilmesi söz konusu olmaktadır.

Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda; iki Profesör (birisi Uluslararası Uzman), dört Doçent, bir Yardımcı Doçent, bir uluslararası Uzman, beş Sanatçı Öğretim Elemanı, bir Okutman, dört Öğretim Görevlisi, bir Uzman ve bir Araştırma Görevlisi olmak üzere toplam 20 öğretim elemanı görev yapmaktadır.

Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda Kompozisyon sanat Dalı ile Bando Şefliği Sanat Dalı lisans programlarına öğrenci alınmakta ve lisans düzeyinde bu iki programda öğretim yapılmaktadır.

Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat Dalı'ndan mezun olan bestecilerin ve şeflerin, mesleklerinin doğası gereği neleri yapabiliyor olmaları ve neleri hangi düzeyde bilmeleri gerektiği çağımızın gereği olarak sürekli değişim ve gelişim göstermesi gerekmektedir. Öğrencilerimizin yeni bilişim teknolojilerini yeterli derecede kullanarak gereksinim duydukları bilgi kaynaklarına kolaylıkla ulaşabilmeleri ve bunun doğal sonucu olarak bando şefleri ve bestecilerin yeterliliklerinin bu doğrultuda geliştirilmesi ve güncellenmesi zorunluluk haline gelmektedir.

Bologna sistemine göre düzenlenen öğretim programları 2013-2014 Akademik yıldan itibaren uygulanmaya başlamıştır. Konservatuvarlarda uygulanan lisans programları ile ilgili olarak yapılmış olan akademik çalışmalar oldukça azdır. Son yıllarda Sosyal Bilgiler, İngilizce, Bilişim Teknolojileri, Fen Bilgisi, Matematik, Türkçe, Kimya, Beden Eğitimi, Müzik, Ana Okulu ve Sınıf Öğretmenliği alan yeterlilikleri ile ilgili sınırlı sayıda araştırmalar yapılmış, ancak *Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda Bologna Sürecine Göre Düzenlenen Lisans Program Yeterliliklerinin İrdelenmesi* başlıklı yayınlanmış akademik bir çalışma yoktur. Dolayısıyla bu çalışma, ülkemizdeki kompozisyon, orkestra ve bando şefliği eğitimi ile ilgili özel alan yeterlilik düzeylerinin geliştirilmesine yardımcı olması ve bundan sonra yapılacak araştırmalara kaynak teşkil etmesi açısından önemlidir.

Bu çalışma ile Bestecilerin yanı sıra Bando Şeflerinin yetiştirildiği tek örgün eğitim kurumu olan Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'ndaki Kompozisyon ve Bando Şefliği Programlarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu alandaki bilgi eksikliğini tamamlamak ve konu alanlarındaki akademik çalışmaları zenginleştirmek amacıyla böyle bir araştırmaya gereksinim duyulmaktadır.

2. KOMPOZİSYON VE ORKESTRA ŞEFLİĞİ ANASANAT DALI'NDA BOLOGNA SÜRECİNE GÖRE DÜZENLENEN LİSANS PROGRAMLARI

Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda lisans düzeyinde öğretim yapılmaktadır. 2015-2016 Akademik yılı itibariyle Bando Şefliği Sanat Dalı ve Kompozisyon Sanat Dalı olmak üzere iki programda öğretime devam edilmektedir. Her iki program da 2013-2014 Öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan Bologna süreci ilkelerine göre düzenlenmiştir.

Bologna Süreci, Avrupa ülkelerinin Yükseköğretim kurumları arasında ortak bir alan oluşturmak ve bu kapsamda Avrupa boyutunda yükseköğretim kurumlarının yeniden yapılanması ve yükseköğretimde hareketlilik, açıklık ve denkliğin sağlanabilmesi için Avrupa düzeyinde 29 ülkenin Eğitim Bakanlarının 19 Haziran 1999 tarihli ortak deklarasyonu ile Bologna'da başlattıkları yükseköğretimde bir yapılanma sürecidir.

Bologna süreci ilk olarak, 1998 yılında 4 ülkenin (Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere) eğitim bakanlarının Sorbonne'da yaptıkları toplantı sonrasında yayınlanan Sorbonne Bildirgesi ile ortaya çıkmıştır. İlk defa bu bildirmede Avrupa'da ortak bir Yükseköğretim alanı oluşturma fikri geliştirilmiştir. 1999 yılında İtalya'nın Bologna Şehrinde düzenlenen toplantının ardından 29 Avrupa ülkesinin bakanlarının imza attıkları Bologna Bildirgesi sonrasında bu süreç resmen başlamıştır (Özyurt, 2014, s. 17).

Ülkemizde Yükseköğretim Kurumunda, iki binli yılların başından itibaren Bologna süreci ile ilgili çalışmalara başlanmıştır. 2010 yılına kadar Avrupa Üniversitelerinde alan yaratılması hedeflenmiştir.

Bologna Süreci, 50'ye yakın ülke temsilcilerinin Avrupa'da Yükseköğretim ortak alanı oluşturmayı amaçladıkları bir üniversite reform sürecidir. Türkiye bu oluşuma 2001 yılında dahil olmuş ve Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı'nda 2012-2013 akademik yılında Bologna uyum sürecine dönük program güncelleme çalışmalarına başlanmıştır. 2013-2014 akademik yılında öğretime başlayan öğrenciler, Avrupa Kredi Transfer Sistemi ilkelerine göre değerlendirilmiş ve bu ilkelere göre öğrenimlerini sürdürmektedir (Çakar, 2016, s. 53)

Bologna Süreci, 2010 yılına kadar Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı hedefleyen bir reform sürecidir. Pek çok uluslararası kuruluşun işbirliği ile 47 üye ülke tarafından sürdürülen, alışılmışın dışında bir süreçtir. Süreç tamamen her ülkenin özgür iradeleri ile katıldıkları bir oluşumdur ve ülkeler Bologna Süreci'nin öngördüğü hedefleri kabul edip etmeme hakkına sahiptirler. Türkiye 2001 yılında Bologna sürecine dahil olmuştur. Hacettepe Üniversitesi'nde Bologna Süreci çalışmaları 2012 yılında başlatılmıştır. Bologna Süreci

çalışmaları Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi bünyesinde bir alt yapı projesi olarak yürütülmüştür. Hacettepe Üniversitesi Bologna süreci ile ilgili ayrıntılı tüm bilgilere aşağıdaki internet adresinden (1) ulaşılabilmektedir.

Bando şefliği sanat Dalı Programı ile Kompozisyon sanat Dalı Programı, 2013-2014 Öğretim yılında Bologna uyum süreci ve ilkelerine göre düzenlenerek yürürlüğe girmiş ve Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nın diğer lisans programları ile beraber 19 Mart 2014 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Senatosu Kararı (2) ile onaylanmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat Dalı Bando Şefliği Sanat Dalı ile Kompozisyon Sanat Dalı programları, Bologna Süreci kapsamında AKTS kredileri tanımlanmış, derslerin içerik, öğrenme çıktıları, haftalık programları, değerlendirme ölçütleri belirlenmiştir. Yürütülmekte olan programlar, Belirli dönemlerde uygulamadaki görünümüne göre hazırlama-uygulama-değerlendirme-düzeltilme aşamalarından geçirilerek geliştirilmektedir. Bando şefliği Sanat Dalı (3) ile Kompozisyon Sanat Dalı (4) program derslerine aşağıdaki internet adresinden ulaşılabilmektedir.

Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat Dalı Bando Şefliği Sanat Dalı ile Kompozisyon Sanat Dalı programlarına, son beş yıl içerisindeki kontenjan, başvuru ve kayıtlara ilişkin bilgiler EK-2'de yer almaktadır.

-
- (1) <http://www.hubologna.hacettepe.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)
 - (2) <http://www.hacettepe.edu.tr/duyuru/snykkararlari/s190314.pdf> (Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2016)
 - (3) http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=PRGRAM_00000000000000000000042&birim_kod=473&submenuheader=2&prg_kod=473 (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)
 - (4) http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=410c62643c30ecc3013c38b02a2531c5&birim_kod=471&submenuheader=2&prg_kod=471 (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)

2.1. BANDO ŞEFLİĞİ SANAT DALI LİSANS PROGRAMI

Cumhuriyet döneminde bando şeflerinin yetiştirildiği ilk örgün eğitim kurumu **Musiki Muallim Mektebi**'dir. 1455 sayılı yasanın 1059 numaralı talimatnamesi gereğince 1929'dan itibaren Milli Savunma Bakanlığı adına Musiki Muallim Mektebi'nde bando şefi yetiştirilmeye başlanmıştır. Kurucuları arasında Osman Zeki Üngör, Veli Kanık (Orhan Veli'nin babası), İhsan Servet Küncer, Sadri Özoan ve Halil Onayman vd. yer almışlardır.

4 Temmuz 1934 tarih ve 2743 sayı ile resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren **Milli Musiki ve Temsil Akademisi** Kanunu ve 24 Mayıs 1940 tarih ve 4517 sayı ile resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı **Ankara Devlet Konservatuvarı** Kanunu gereğince aynı çerçevede bando subayı yetiştirilmeye devam edilmiştir. 6 Mayıs 1936'da bakır çalgılar, kamışlı çalgılar, vurmali çalgılar ve piyano alanlarında, beş yıllık temel eğitimden sonra lise denkliğindeki yedi yıllık öğretim süresi öngörülen bando subayları, şeflik eğitimi almamışlardır (Çakar, 2003, s. 191)

Ankara Devlet Konservatuvarı çatısı altında Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren yürütülen bando şefliği eğitimi çeşitli program ve yönetmelik değişiklikleri ile gelişmesini sürdürmüş ve Milli savunma bakanlığı ile yapılan protokoller de güncellenmiştir.

Milli Savunma Bakanlığı ile Ankara Devlet Konservatuvarı arasında hazırlanan protokolle (sonradan 20 Ağustos 1965 tarih ve 12080 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik hükümlerine göre) Konservatuvar Bando şefliği Bölümü'ne öğrenci alınmaya başlamıştır. 1965 tarihinde yürürlüğe giren ilgili yönetmelik hükümlerine göre, daha önceki dönemlerde Üflemeli ve Vurmali Çalgılar ile Piyano bölümlerinde, beş yıllık temel eğitimden sonra yedi yıl olarak uygulanan bando şefliği eğitimi, bu defa Bando Şefliği Bölümü'nde üç yıl lise, iki yıl yüksek devre olmak üzere toplam beş yıl olarak belirlenmiştir. Ankara Devlet Konservatuvarı Bando Şefliği Bölümü'ne 1963 yılından itibaren sınavla öğrenci alınmıştır (Çakar, 2016, s. 41)

1975 yılında Genelkurmay Başkanlığı, Kültür Bakanlığı ve Ankara Devlet Konservatuvarı yetkilileri ile hazırlanan protokol gereğince ve daha önceki yönetmelik hükümlerine göre 1975-1976 Öğretim yılında Askeri Mızıka Hazırlama ve Sınıf Okulu öğrencilerinden hazırlama (Lise) kısmını bitirenlerden sınavla öğrenci alınmıştır.

“Devlet Konservatuvarı yönetmeliğinin 5. ve 18. maddeleri, 20 Haziran 1979 tarih ve 16672 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren değişikliklerle Konservatuvar Bando Şefliği Sanat Dalı'nın lise dönemi kaldırılmış ve yüksek devre dört yıla çıkarılmıştır” (Çakar, 2016, s.43).

1982'de çıkarılan 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 1983'te onun yerini alan 2809 Sayılı Kanun ile tüm yükseköğretim kurumları ile beraber Ankara Devlet Konservatuvarı,

üniversiteler kapsamına (Hacettepe Üniversitesi kapsamına) alınmıştır. Bu dönemde Prof. Hikmet Şimşek, Prof. Sabahattin Kalender, Prof. Muammer Sun, Prof. Muzaffer Arkan, Prof. İstemihan Taviloğlu ve Doç. Özkan Dizmen, Yrd. Doç. Turgay Erdener gibi değerli hocalar Bando Şefliği Sanat Dalı Programı'nda ders vermişlerdir.

Bando Şefliği Sanat Dalı Program'ın amacı, Çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin ve ordumuzun moral kaynağı ve coşkulu sesi bandolarımızın eğitici ve yönetici kadrosunu oluşturan bando şeflerini yetiştirmektir. Bu anlamda kendisi ile barışık, sanat ve bilim etiği ile cumhuriyet değerlerini özümsemiş, çağdaş dünya ile bireysel tersliklere düşmeyen, güler yüzlü ve programlı, çalışmaktan mutluluk duyan, her gün yeteneklerini geliştirme, bilgi ve becerilerini, deneyimlerini arttırma çabalarını sürdürme, bilim, teknik ve sanatta, özellikle müzikteki konu alanı ile ilgili yenilikleri izleyerek uzmanlık alanındaki becerilerini, niteliklerini daima arttırarak geliştirme arzusu duyan, alanında yürüttüğü, ürettiği sanatsal ve bilimsel çalışmalarla kültürel çevreye katkıda bulunan bando şefleri ve müzik eğitimcileri yetiştirmektir.

Bando Şefliği Sanat Dalı programlarının işleyişi ile ilgili olarak konservatuvar ile Genel Kurmay Başkanlığı arasında yapılmış olan protokoller zamanla güncellenmektedir. Bando Şefliği Sanat Dalı Öğrenci Alım Protokolü 23 Mayıs 2007 tarihinde güncellenmiştir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin Bando Subay ihtiyacının Karşılmasına ilişkin Kara Kuvvetleri Eğitim Doktrin Komutanlığı ile Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü Arasında yeni bir protokol (5) düzenlenmiştir.

2005-2006 Öğretim yılından itibaren Lise eğitiminin 4 yıla çıkarılması ile 2007-2008 öğretim yılında Bando Okulları Lise döneminden mezun olan öğrenci olmaması nedeniyle Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Bando Şefliği Sanat Dalı programına öğrenci girişi olmamıştır. Bu nedenle Bando Şefliği Sanat Dalı'ndan 2012 yılında mezun olan öğrenci olmamıştır. Dört yıllık lise eğitimi tamamlayan ilk öğrenciler, ancak 2009-2010 Öğretim yılı öncesi yapılan giriş sınavları ile öğrenimlerine başlangıç yapmışlardır. Bando Şefliği Sanat Dalı Programı, söz konusu bu öğretim yılından itibaren Kredili Sisteme göre yapılandırılmıştır. Söz konusu olan ve kredili sisteme göre düzenlenen Bando Şefliği Sanat Dalı Programı, Hacettepe Üniversitesi Senatosu'nca onaylanarak yürürlüğe girmiş ve 2009-2010 Eğitim- Öğretim Yılında Lisans 1. sınıf öğrencileri için uygulanmaya başlanmıştır. (Çakar, 2016, s. 50)

Bando Şefliği Sanat Dalı'nda 2009-2010 Akademik yılından itibaren uygulanmaya başlayan bu program, ilk iki yıl öğrencileri için müzikal açıdan tamamlayıcı ve güçlendirici, alt yapı eksikliklerini tamamlayıcı niteliktedir.

Lisans III ve Lisans IV programlarında ise hazırlayıcı derslerin devamı niteliğinde konu alanına yönelik olarak biçimlendirmeye dönük dersler ağırlıklı olarak yer almıştır. Programda hemen hemen her dönemde seçmeli dersler yer almaktadır. Bu anlayış Bando Şefliği Sanat Dalı öğrencilerine, ilgi duydukları bazı derslere daha kolay yönelmelerine dönük olarak özgürlükler sağlamıştır. Programdan mezun olma koşulu olarak mezuniyet kredisi, ortak zorunlu dersler (ozd) hariç olmak üzere 136 olup, bir öğrencinin, lisans öğrenimi süresince en az 14 kredilik seçmeli dersi programına alıp başarması öngörülmüştür. 2009-2010 Eğitim- Öğretim yılında uygulamaya konulan ve konservatuvar tarihinde ilk defa yarıyılık kredili sisteme göre düzenlenen bu program, 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılı sonuna kadar yürürlükte kalmıştır. (Çakar, 2016, s. 52)

(5) http://www.sahnevemuzik.hacettepe.edu.tr/sayilar/sayi2_2.pdf (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)

Hacettepe Üniversitesi lisans programlarının Bologna süreci ilkelerine göre yeniden yapılandırılma çalışmaları çerçevesinde Ankara Devlet Konservatuvarında da 2012 yılında çalışmalara başlanmıştır.

Yapılan çalışmalar kapsamında Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı öğretim elemanları, Bologna çalışma ekibi ve paydaş görüşleri değerlendirilmiş ve bando şefi yetiştirmeyi hedefleyen bir *Bando Şefliği Lisans Programı* oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu anlayışla daha önceden oluşturulan dersler havuzu gözden geçirilerek belirlenen dersler için Bologna sürecine uygun ders bilgi paketleri oluşturulması çalışmaları başlatılmıştır. Programa aktarılan her bir ders, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Akademik Kurulu'nda ele alınarak değerlendirilmiş ve derslerin kur tanımları yapılmıştır. Yapılan tüm çalışmalar Bologna hedefleriyle örtüşecek ve bu sürecin ilkelerine uygun bir şekilde yürütülmüştür. Program kapsamında yer alan derslere yeni kod (BND) ve isimler verilerek Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Bando Şefliği lisans ders programı güncellenmiştir.

“Eğitim ve öğretim kavramları çoğu kez aynı anlamda kullanılmaktadır. Oysa eğitim bireyde davranış değişikliği meydana getirme süreci, öğretim ise bu davranış değişikliğinin okulda planlı ve programlı bir şekilde yapılması sürecidir” (Demirel, 1995,s.199).

Bologna süreci neyi anlatmaktadır? “Bologna Süreci, 2010 yılına kadar Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı hedefleyen bir reform sürecini ifade etmektedir. Türkiye bu sürece 2001 yılında dahil olmuştur. Bologna Süreci yasal bir bağlayıcılık içermemekle birlikte, her ülkenin özgür iradeleriyle katıldıkları ve ülkelerin Bologna Süreci'nin öngördüğü hedefleri kabul edip etmeme hakkına sahip oldukları bir oluşumdur“ (Aytekin ve Aktı, 2015, s. 21).

Türkiye Yükseköğretim yeterlilikleri Çerçevesi içerisinde sanatın temel alan kodu 21 olarak belirlenmiştir. Güzel Sanatlar Eğitiminde, farklı ağırlıklar gösteren sanat-tasarım dallarında sanatçı-tasarımcı yetiştirilmesi, toplumun sanatsal yapısının evrensel değerlere ulaştırılması, sanatın, tasarımın ve endüstrinin üst düzey kadrolarının oluşturulması ve gelecek kuşaklara kendi meslek alanlarında yetkin ve bilgili bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Eğitimin hedefi, öğrencinin eğitim süresi boyunca, yaratıcı gücünü açığa çıkarmak, sezgilerini geliştirmek, araştırma, uygulama, deneme, denetleme ve sonuçlandırma süreçlerini içeren bilimsel metotlar çerçevesinde düşünmesini sağlamak, yaratıcı estetik, çağdaş teknoloji kullanımı ve işlevsel üretim ilkelerine dayanan eğitim-öğretim sonucunda, öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirerek, alanlarında güçlü bir sanatçı olma ayrıcalığı, tasarımcı kişilik, bilimsel düşünme ve üretme alışkanlıkları kazandırılması hedeflenmektedir. Alandan mezun olanlar aldıkları eğitim ile sanatçı ve tasarımcı kişilikleriyle ilgili alanlarda yetkin ve üretken bireyler olarak yer alacaklardır. Bu alanda eğitim alanların, çağdaş sanat ve bilimsel araştırma yöntemleri ile kazandıkları bu yeteneklerini endüstri alanında uygulamaları da arzulanmaktadır. Eğitim öğretimin amacı, sanatın duygusallığı ve bilimin araştırıcılığı içinde toplumun maddesel ve ruhsal ihtiyaçlarına cevap verirken, daha üst düzeyde zevkin gelişmesini sağlamak, eğitici ve sorumlu sanat üreticileri ve yetkin kadroları yetiştirmektir.

(6)

Yükseköğretim Kurumu'nun "Türkiye Yükseköğretim yeterlilikleri Çerçevesi" içerisinde Sanat Temel Alanı yeterlilikleri Lisans eğitimi, 6. Düzey olarak öngörölmüş Bilgi, Beceri ve Yetkinlikler belirlenmiştir. (7) Belirlenmiş olan bu yetkinlikler çerçevesinde tüm sanat dalları arasında Bando Şefliği ve Kompozisyon alanları, Yükseköğretim Kurulu tarafından Ocak 2011 tarihinde yayımlanan Sanat temel Alan yeterlilikleri Raporu'nda (8) yer almıştır.

Müzik Bölümü, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'na bağlı Bando Şefliği Lisans Programı'nda 2013-2014 Öğretim yılında Özel Yetenek Giriş Sınavı ile kayıt yaptıırıp öğretime başlayan öğrenciler, Bologna Ders Bilgi Paketine ve AKTS kredi sistemi mezuniyet koşullarına göre öğrenimlerini tamamlayabileceklerdir. Söz konusu olan bu öğrenciler sekiz yarıyıl süren programda her yarıyıl için ortalama 30 AKTS olmak üzere 240 AKTS'lik ders kredisini tamamlayarak mezun olabileceklerdir.

Daha önce programa girmiş ve öğrenim görmekte olan öğrenciler ise Ulusal Kredi sistemi mezuniyet koşullarına göre öğrenimlerini tamamlayabileceklerdir. Ulusal Kredi sistemine göre devam eden Bando Şefliği Lisans Programı'ndan mezun olabilmek için, 28 Eylül 2012 tarihli ve 28425 sayılı Resmi Gazete "de yayımlanarak yürürlüğe giren *Hacettepe Üniversitesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*'nin 30. maddesinde belirtilen mezuniyet koşullarının yanı sıra, ortak zorunlu dersler hariç, kazanılması gereken en düşük ulusal kredi toplamı 135'tir. Bu programda 15'i Hacettepe Üniversitesi ortak zorunlu dersleri olmak üzere toplam 128 ulusal kredilik zorunlu ders verilmektedir. Öğrencilerin programdan mezun olabilmek için asgari 150 ulusal krediyi tamamlaması ve 22 ulusal kredilik seçmeli dersleri alması gerekir. Programda 21 ulusal kredilik seçmeli ders bulunmaktadır.

- (6) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=38> (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)
(7) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48> (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)
(8) http://tyyc.yok.gov.tr/raporlar/21_SANAT_13_01_2011.pdf (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)

Bando Şefliği Sanat Dalı Bologna Programı'nda; *BND 109-110 Bilgisayarla Nota Yazımı-Finale I-II*; *BND 111-112 Bilgisayarla Nota Yazımı-Sibelius I-II*; *BND 427-428 Askeri Müzikalar Tarihi ve Literatürü I-II* gibi seçmeli dersler açılmıştır. Yüzde yetmiş beşi zorunlu olan program derslerinin yanı sıra yüzde yirmi beş oranında seçmeli dersler yer almaktadır. Program bu haliyle öğrencilere özgürlükler tanımakta ve alanlarının dışında kendilerini gerçekleştirme olanağı sunmaktadır. Sanat dalı öğrencileri kendi programdaki seçmeli dersler dışında, üniversitenin Seçmeli Dersler Birim Koordinatörlüğü dersleri de dahil olmak üzere diğer programlardan da dersler seçebilmektedir. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı, Bando Şefliği Sanat Dalı adı ile günümüzde, Çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Ordumuzun moral kaynağı ve coşkulu sesi bandolarımızın eğitici ve yönetici kadrosunu yetiştirmeye devam etmektedir.

Bando şefliği eğitimi, günümüzde Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı, Bando Şefliği Sanat Dalı'nda Türk Silahlı Kuvvetleri (Kara, Deniz, Hava ve Jandarma) bandolarına şef yetiştiren tek örgün eğitim kurumu olmanın onuru ve sorumluluğu ile nitelikli, seçkin öğretim üye ve elemanları ile aralıksız sürdürülmektedir. Ankara Devlet Konservatuvarı Bando Şefliği Sanat Dalı programlarının dört yıllık lisans programlarına dönüştürüldüğü 1980 yılından 2016 yılı Haziran ayına kadar toplam 185 bando şefi yetiştirilmiştir.

Bando Şefliği Sanat Dalı Öğrenci Kaynağı ve Giriş Sınavları Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Bando Şefliği Sanat Dalı'na girecek öğrenciler Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Lise dönemini bitiren öğrenciler arasından seçilmektedir. Konservatuvara başvuruda bulunabilmek için, *Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Konservatuvara Gönderilecek Öğrenciler Özel Yönergesi* hükümlerine göre Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'nca aday gösterilen öğrenciler sınava başvuruda bulunabilmektedir. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Bando Şefliği Sanat Dalı Özel Yetenek Giriş Sınav Yönergesi, bazı iyileştirme ve geliştirme çalışmaları sonucunda Hacettepe Üniversitesi Eğitim Komisyonu'na sunulmuş ve 17 Mayıs 2012 tarih ve 108 sayılı Eğitim Komisyonu Kararı olarak Hacettepe Üniversitesi Senatosu'na sunulmuştur. Üniversitemiz Senatosu'nun 23 Mayıs 2012 tarih ve 2012/149 Sayılı Kararı ile 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere *Bando Şefliği Sanat Dalı Özel Yetenek Giriş Sınav Yönergesi* ile beraber Müzikoloji Anabilim Dalı, Caz, Opera ve Tiyatro anasanat dalları özel yetenek giriş sınav yönergelerinde değişiklik yapılmıştır (Çakar, 2016, s.57)

Bando Şefliği Sanat Dalı Özel Yetenek Giriş Sınav Yönergesi (9), Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Ana Sayfası internet adresinde yer almaktadır. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Bando Şefliği Sanat Dalı'na alınacak öğrenci sayısı, konu alanının ihtiyaçları dikkate alınarak Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat

(9) <http://www.konser.hacettepe.edu.tr/sayfa/belgeler/belgeler> (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)

Dalı Kurulu ile Konservatuvar Yönetim Kurulu'nun ortak görüşü alınarak Hacettepe Üniversitesi Senatosu'nca belirlenmekte ve Yüksek Öğretim Kurulu kararı ile kesinleşmektedir. 2016- 2017 Eğitim Öğretim Yılı itibarı ile Bando Şefliği Sanat Dalı'na alınacak öğrenci sayısı dört (4) kişi olarak belirlenmiştir.

Program mezunları Türk Silahlı Kuvvetleri Kara, Deniz, Hava ve Jandarma bandolarında şef ve yardımcı şef, Bando Okulları Komutanlığı Meslek Yüksek Okulu ve Lisesinde de meslek dersleri öğretmenleri olarak görevlendirilmektedir.

Bando şefliği eğitimi, günümüzde Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Bando Şefliği Sanat Dalı, Türk Silahlı Kuvvetleri (Kara, Deniz, Hava ve Jandarma) bandolarına şef yetiştiren tek örgün eğitim kurumu olmanın onuru ve sorumluluğu ile nitelikli, seçkin öğretim üye ve elemanları ile aralıksız sürdürülmektedir. Öğrenci kabulü, Bando şefliği Sanat Dalı Özel yetenek Giriş Sınav Yönergesi (10) hükümlerine göre yapılmaktadır.

Bando şefliği Sanat Dalı programı, Bologna süreci ilkelerine göre güncellenirken, bu konu ile ilgili oluşturulan 2012 tarihli Hacettepe Üniversitesi Program ve Ders Bilgi Paketi Hazırlama Kılavuzu referans alınarak öğretim amaçlarımız doğrultusunda program yeterlilikleri belirlenmiş, belirlenen program çıktılarına/yeterliliklerine ulaşabilmek için verilmesi gereken dersler güncellenmiş, her bir ders için bilgi paketleri oluşturularak ders öğrenme çıktıları yazılmış, program yeterlilikleri ile ders öğrenme çıktıları ilişkilendirilmiş, ders öğretim programları hazırlanarak ders öğrenme çıktılarına ulaşabilme sürecindeki iş yükleri ve buna göre AKTS kredileri adil bir anlayışla hesaplanarak öğrenci hakları gözetilmiştir.

Bando şefliği Sanat Dalı programı mezun olan öğrenciler hangi özelliklere sahip olmalıdır? Sanat dalı programında hangi bilgi beceri ve yetkinliklere sahip bando şefleri yetiştirilecektir? Sorularına yanıt aranmış, çeşitli analiz ve değerlendirmeler yapılmıştır. Bando Şefliği Sanat Dalı programlarının yeterliliklerini belirlemek amacıyla Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda bir ekip kurulmuştur. Öğrenci, mezun, öğretim elemanları ve sanat çevreleriyle iletişime geçilerek çeşitli görüşler alınmıştır.

(10) <http://www.konser.hacettepe.edu.tr/sayfa/bolumler/bandoSD> (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)

Üniversite, Konservatuvar ve anasanat dalının vizyonu ve misyonu ile Türkiye Yükseköğretimi Yeterlilikleri çerçevesi ve Sanat Temel Alanı yeterlilikleri uyumlu olarak 15 madde Program yeterliliği belirlenmiştir. Bu yeterlilikler bilgi beceri ve yetkinlikler hiyerarşisi gözetilerek sıralanmıştır. Bando Şefliği Sanat Dalı Program Yeterlilikleri, olabildiğince gerçekçi, ulaşılabilir ve ölçülebilir nitelikte saptanmıştır.

Belirlenen program yeterliliklerine ulaşabilmek için gerekli olan Eğitim-Öğretim Programı, bu çalışma ile gözden geçirilerek mevcut programdaki derslerin, program yeterliliklerini dengeli bir biçimde karşılayıp karşılamadığı kontrol edilecek ve eğitim öğretim sırasında düşük düzeyde kazandırılan program yeterliliği (leri) var ise yeni ders(ler) veya var olan derslerdeki eğitim-öğretim aktivitelerine yenilerinin eklemesi veya çıkarılması yönünde programda iyileştirme, geliştirme, düzeltme ve değerlendirme işlemleri sonucunda bazı değişiklik önerileri hazırlanacaktır.

2.2. KOMPOZİSYON SANAT DALI LİSANS PROGRAMI

Ankara Devlet Konservatuvarı'nın temeli, Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifleriyle kurulan ve 02 Kasım 1924 tarihinde öğretime başlanan Musiki Muallim Mektebi'ne dayanmaktadır. “*Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür.*” Diyen Atatürk'ün yönlendirmesi ile güzel sanatlar ve müzik alanında cumhuriyetin ilk 15 yılında devrim niteliğinde adımlar atılmış, ciddi çalışmalar yapılmıştır.

Atatürk'ün “ulusal kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkartma” hedefleri doğrultusunda atılan güzel sanatlar ve müzik alanında atılan adımlarla, önce 25 Haziran 1934 tarih ve 2541 sayılı “*Milli Musiki ve Temsil Akademisi Teşkilat Kanunu*” (11) ile kurulmuştur. 6 Nisan 1935'de Türkiye'ye davet üzerine gelen Paul Hindemith'in “*Türk Musiki Hayatını Kurtarmak İçin Teklifler*” başlıklı kapsamlı raporu doğrultusunda, konservatuvara dönüştürülmesi öngörülen Musiki Muallim Mektebi'nde 6-12 Mayıs 1936 tarihleri arasında gerçekleştirilen sınav sonucu müzik ve sahne sanatları alanları ile beraber kompozisyon

alanında da eğitime başlanmıştır. İlk kompozisyon hocaları arasında 1936 yılından itibaren Necil Kazım Akses, Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin ve 1950 yılından itibaren Ahmed Adnan Saygun yer almıştır.

(11)https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/kanunlar_kararlar/kanuntbmmc013/kanuntbmmc013/kanuntbmmc01302541.pdf
Müzik devriminin başlatıldığı simge kurum olarak nitelendirilen Ankara Devlet Konservatuvarı, 1982'de çıkarılan 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 1983'te onun yerini alan 2809 Sayılı Kanun ile tüm yükseköğretim kurumları ile beraber Ankara Devlet

Konservatuvarı, üniversiteler kapsamına (Hacettepe Üniversitesi kapsamına) alınmıştır. Bu tarihten sonra kompozisyon eğitimi akademik bir boyut kazanmıştır.

Kompozisyon Sanat Dalı Lisans Programı'nın amacı; müzik ve müzik eğitimi kurumlarında görev alacak, temel bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmış, sanat ve bilim etiğini özümsemiş, alanındaki gelişmeleri yakından izleyen; bilimsel, teknolojik, görsel ve işitsel alanlarda yürüttüğü çalışmalarla bu gelişmelere katkıda bulunabilen, öngörülü, saygılı, katılımcı ve estetik beğeni düzeyi yüksek, yeniliklere ve gelişmelere açık besteciler ve eğitimciler yetiştirmektir.

Müzik Bölümü, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Kompozisyon Sanat Dalı Lisans Programı'nda 2013-2014 Öğretim yılında Özel Yetenek Giriş Sınavı ile kayıt yaptırıp öğretime başlayan öğrenciler, Bologna Ders Bilgi Paketine ve AKTS kredi sistemi mezuniyet koşullarına göre öğrenimlerini tamamlayabileceklerdir. Söz konusu olan bu öğrenciler sekiz yarıyıl süren programda her yarıyıl için ortalama 30 AKTS olmak üzere 240 AKTS'lik ders kredisini tamamlayarak mezun olabileceklerdir.

Daha önce programa girmiş ve öğrenim görmekte olan öğrenciler ise Ulusal Kredi sistemi mezuniyet koşullarına göre öğrenimlerini tamamlayabileceklerdir. Ulusal Kredi sistemine göre devam eden Kompozisyon Lisans Programı'ndan mezun olabilmek için, 28 Eylül 2012 tarihli ve 28425 sayılı Resmi Gazete "de yayımlanarak yürürlüğe giren *Hacettepe Üniversitesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*'nin 30. maddesinde belirtilen mezuniyet koşullarının yanı sıra, ortak zorunlu dersler hariç, kazanılması gereken en düşük ulusal kredi toplamı 134'tür. Bu programda 15'i Hacettepe Üniversitesi ortak zorunlu dersleri olmak üzere toplam 133 ulusal kredilik zorunlu ders verilmektedir. Öğrencilerin programdan mezun olabilmek için asgari 149 ulusal krediyi tamamlaması ve 16 ulusal kredilik seçmeli dersleri alması gerekir. Programda 56 adet seçmeli, 42 adet de servis derleri yer almaktadır.

Kompozisyon Sanat Dalı Bologna Programı'nda; seçmeli dersler açılmıştır. Yüzde yetmiş beşi zorunlu olan program derslerinin yanı sıra yüzde yirmi beş oranında seçmeli dersler yer almaktadır. Program bu haliyle öğrencilere özgürlükler tanımakta ve alanlarının dışında kendilerini gerçekleştirme olanağı sunmaktadır. Sanat dalı öğrencileri kendi programdaki seçmeli dersler dışında, üniversitenin Seçmeli Dersler Birim Koordinatörlüğü dersleri de dahil olmak üzere diğer programlardan da dersler seçebilmektedir.

Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon Sanat Dalı programının dört yıllık lisans programına dönüştürüldüğü 1980 yılından 2016 yılı Haziran ayına kadar (Haziran 2016'da mezun olma aşamasındaki 3 öğrenci de dahil olmak üzere) toplam 38 kişi mezun olmuştur.

Kompozisyon lisans programı mezunları; bestecilik hayatlarını bireysel olarak sürdürebilecekleri gibi aynı zamanda yükseköğretim kurumlarında akademisyen, ya da özel sektöre ait sanat kurumlarında eğitmen olarak çalışabilmektedir.

Bu programda 1 yıl hazırlık ve 4 yıl lisans olmak üzere toplam 5 yıl eğitim verilmektedir. Öğrencilerin lisans eğitimine devam edebilmeleri için hazırlık yılındaki derslerin tamamından başarılı olması gerekmektedir. Ulusal kredileri ve AKTS kredileri bulunmayan bu dersler yıllık olarak işlenmekte ve geçer - kalır şeklinde değerlendirilmektedir.

Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda yakın tarihlerde Prof. Nevit Kodallı, Prof. Sabahattin Kalender, Prof. İlhan Baran, Prof. Muammer Sun, Prof. İstemihan Taviloğlu, Doç. Özkan Dizmen ve Yrd. Doç. Turgay Erdener anasanat dalı başkanlığı yapmışlardır. Günümüzde de Konservatuvar Müdürü Prof. Metin Munzur, ayrıca anasanat dalı başkanlığını yürütmektedir.

Kompozisyon eğitimi, günümüzde Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda Kompozisyon Sanat Dalı olarak Türkiye'nin en köklü eğitim kurumu olan Ankara Devlet Konservatuvarı'nda nitelikli, seçkin öğretim üye ve elemanları ile aralıksız sürdürülmektedir.

Öğrenci kabulü, Kompozisyon Sanat Dalı Özel yetenek Giriş Sınav Yönergesi Özel Yetenek Giriş Sınav Yönergesi (12) hükümlerine göre yapılmaktadır.

(12) <http://www.konser.hacettepe.edu.tr/sayfa/bolumler/kompozisyonSD> (Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2016)

3. KOMPOZİSYON VE ORKESTRA ŞEFLİĞİ ANASANAT DALI BANDO ŞEFLİĞİ VE KOMPOZİSYON LİSANS PROGRAM YETERLİLİKLERİ

Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat Dalı'nda birisi Bando Şefliği Programı, diğeri ise Kompozisyon Programı olmak üzere iki farklı lisans programında öğretim yapılmaktadır. Öğrenim süresi Bando Şefliği Sanat Dalı'nda 4 yıl, Kompozisyon Sanat Dalı'nda ise 1 yıl meslek hazırlık öğreniminden sonra 4 yıl olarak sürdürülmektedir. Her iki sanat dalında da hem ULUSAL hem de AKTS kredi türüne göre öğrenimlerini sürdürmekte olan öğrenciler vardır. Mayıs 2016 tarihi itibarı ile Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı kadrolu öğretim elemanlarının listesi **EK 1**'dedir. 2013-2014 öğretim yılı ve sonrasında programa giren öğrenciler AKTS kredi türüne göre değerlendirilmektedir. Bu tarihten önce girişli olan öğrenciler ise ULUSAL kredi türüne göre değerlendirilmektedir. Bu konu ile ilgili ayrıntılar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Program Adı	Program Yılı	Program Yarıyılı	Zorunlu Dersler+kredi AKTS	Seçmeli Dersler+Kredi AKTS	Mezuniyet Kredisi ULUSAL	Mezuniyet Kredisi AKTS
Bando Şefliği	4	8	56+180	14+60	135+15	240
Kompozisyon	1+4	10	61+180	56+60	134+15	240
Kompozisyon Servis Derslerinin Sayısı: 42				ULUSAL: 120		AKTS: 142

Bando Şefliği Lisans Programı ile Kompozisyon Lisans Programı Ders ve Mezuniyet Kredi Bilgileri

3.1. Bando Şefliği Sanat Dalı Lisans Program Yeterlilikleri

Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Bando Şefliği ve Kompozisyon lisans programlarının dersleri ile özel alan yeterliliklerinin örtüşme durumuna ışık tutacaktır. Çalışmadan ortaya çıkan sonuçlar, besteci ve bando şefi yetiştirme süreçlerinin gözden geçirilmesi, eksikliklerin saptanması sonucunda beraberinde program geliştirme çalışmalarının başlatılması noktasında yararlı olabilir.

Kültürel kalkınmamızın önemli bir göstergesi olan çoksesli müzik içerisinde armoni mızıkaları ve bandolarımız, yurt genelindeki dağılımı ve etkinlikleri ile oldukça önemli ve

anlamlıdır. Armoni Mızıkaları ve Bandoların, daha sanatçı nitelikli, uzman elemanlar tarafından yönetilebilmesi için, sanat dalı programı, eldeki olanaklar çerçevesinde sürekli geliştirilmektedir. Programlarımızda bando şeflerine kazandırmayı düşündüğümüz müziksel nitelikler, konu alanının özelliklerine ve beklentilerine uygun olarak belirlenmiş ve program yeterlilikleri saptanmıştır.

Bütün bu görüşler ışığında hazırlanmış olan ve sürekli dirik bir yapı içerisinde çağdaş program anlayışı ile **hazırlama-uygulama-değerlendirme-düzeltilme** aşamaları ile geliştirilen programlarımız “Çağdaş Öğretim Programı” modelindeki hedefler, hedef davranışlar, içerik, öğretme-öğrenme durumları, sınav-ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri gibi öğelerin önemli bir kısmını içermektedir.

2013-2014 Eğitim-Öğretim yılından itibaren Bologna Sürecine göre düzenlenen Bando Şefliği Sanat Dalı Ders Kataloğu/AKTS Bilgi Paketi ile beraber hazırlanan program yeterlilikleri aşağıdadır:

Program Yeterlilikleri

1. Sanat Dalı'ndan mezun olan öğrenciler, müzik akımlarını tanıy ve belirli bir müzik dağarcığına sahip olurlar.
2. Bando çalgılarının teknik özelliklerini kavrarlar.
3. Armoni, kontrpuan ve temel kompozisyon ve müzik kuramları bilgilerine sahip olurlar.
4. Müzik formlarını armonik ve biçimsel olarak analiz edebilirler.
5. Batı Müziği, geleneksel Türk müzikleri hakkında entelektüel, tarihsel ve kültürel bağlamda bilgi sahibi olurlar.
6. Bando şefliğinin tarihsel gelişimini ve günümüze yansımalarını kavrarlar.
7. Herhangi bir bando çalgısını ve belirli düzeyde piyano çalabilirler.
8. Yetkin bir deşifre, dikte yazma ve solfej becerisine sahip olurlar.
9. Alanlarına ilişkin konuları; görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemleri kullanarak, etkin ve doğru biçimde topluma sunabilecek beceriye sahip olurlar.
10. Orkestralama tekniklerini kavrayıp çeşitli müzik topluluklarına düzenleme yapabilirler.
11. Bando şefliğine ilişkin temel yöntem ve teknikleri kullanma ve uygulama becerisi kazanırlar.
12. Yaşam boyu öğrenme ve araştırmaya açıktırlar.
13. Anadilin yanı sıra en az bir yabancı dil kullanarak ulusal ve uluslararası alan yazını takip ederler.
14. Alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımlarını, bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanırlar.
15. Kaynak bulma, eleme, düzenleme ve bilgi aktarımı gibi çalışma basamaklarının tümünde sanat ve bilim etiğini gözetirler. (13)

(13) http://akts.hacettepe.edu.tr/yeterlilikler.php?prg_ref=PRGRAM_000000000000000000000000042&birim_kod=473&ubmenuheader=2&prg_kod=473 (Erişim tarihi: 18 Mayıs 2016)

Program yeterliliklerini ele almadan önce yeterlik ve yeterlilik kavramlarını biraz açmak gerekmektedir. *Yeterlik kavramı*, Türk Dil Kurumunun hazırladığı Türkçe Sözlükte: 1. Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet. 2. Görevini yerine getirme gücü, kifayet (TDK, 2005,s. 2174) olarak tanımlanmaktadır. Yeterlilik ise Türk Dil Kurumu'nun İnternet Ana Sayfası Güncel Türkçe Sözlükte 1. (isim) yeterli olma durumu. 2. Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi. 3. Görevini yerine getirme gücü, kifayet, yeterlik (14) olarak sıralanmaktadır. Başka bir ifadeyle Yeterlik, “Bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısıdır (Senemoğlu, 2004, s. 230).

Yeterlilikler, mesleğin gereklerinin etkili ve verimli bir şekilde yerine getirilebilmesi için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanabilir. Program yeterlilikleri ve öğrenme çıktıları, sahip olması gereken tutum, davranış, bilgi ve becerilerin ayrıntılı ve aşamalı olarak listelenmesidir.

Yeterlik kavramı farklı şekillerde tanımlanmaktadır. MEB tarafından 2006'da yayınlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” isimli çalışmada yeterlik kavramı bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu olarak tanımlanmıştır (15).

Yeterlik kavramı, “belirli bir görevi ya da rolü kabul edilebilir bir düzeyde yerine getirmek için sahip olunması gereken kapasiteyi vurgular” (Şahin, 2004, s.1).

Yeterlik, “Bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısına denir (Bandura, 198'dan aktaran Senemoğlu, 2012, s.230).

(14) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.573c6b6bd678b4.30513 (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2016)

(15) <http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/otmg/Yeterlikler.pdf> (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2016).

Yeterlik kavramı, “bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özellikleri ifade eder. Yeterlik, bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerilerdir.” (Şahin, 2004’ten aktaran, Güleriyüz, 2015, s. 19)

Hacettepe Üniversitesi’nce 2012 Yılında hazırlanan “Program ve Ders Bilgi Paketi Hazırlama Kılavuzu”nda Bologna sürecine ilişkin programlarda yer alan kavramlarla ilgili tanımlara da yer verilmiştir.

Yeterlilik: Bir öğretim programının başarıyla tamamlanması sonucu o program için öngörülen program çıktılarının kazanıldığını onaylayan ve yetkili bir otorite tarafından basılı olarak verilen derece, diploma veya sertifika türü belgedir.

Yeterlilikler çerçevesi: Yeterlilikleri öğrenme çıktılarına göre sınıflandıran ve organize eden yapıdır.

Avrupa yeterlilikler çerçevesi: Ulusal yeterlilikler çerçevelerinin ilgi tutulabileceği ve bu sayede farklı ülkelerin yeterliliklerini birbiriyle ilişkilendirebileceği şemsiye (üst) çerçevedir.

Ulusal yeterlilikler çerçevesi: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi açıklayan ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen, yeterliliklerin belli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Temel alan yeterlilikleri: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri göz önünde bulundurularak, herhangi bir temel alandaki yeterliliklerin, ilgili paydaşların görüşleri alınarak belirli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Program: Bağımsız diploma veren eğitim-öğretim birimleri. Diploma fakülte/yüksekokul düzeyinde veriliyorsa fakülte/yüksekokulun eğitim-öğretim programı, bölüm düzeyinde verili-yorsa bölüm eğitim-öğretim programı kısaca program diye adlandırılacaktır.

Program eğitim amaçları: bir programın eğitsel misyonunu nasıl planlamayı sağladığını ve paydaşlarının gereksinimlerinin nasıl karşılayacağını bildiren açık, genel ifadelerdir.

Program çıktıları (program yeterlilikleri): öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir.

Ders öğrenme çıktıları: bir dersin başarı ile tamamlanmasından sonra öğrenenin neleri bileceğinin, neleri yapabileceğinin ve nelere yetkin olacağını ifade edilmesidir.

AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi – “ECTS” European Credit Transfer System) kredisi: Dersin hedeflenen öğrenme çıktıları kazanabilmesi için öğrenenin harcaacağı iş yükü düşünülerek belirlenen ders kredisi.

İş yükü: Öğrenenin öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için dersle ilgili olarak yaptığı tüm çalışmaları içeren süre.

AKTS etiketi: Yükseköğretim kurumlarında AKTS ile ilgili çalışmaların kurallara uygun şekilde yapılması ve bu durumun bağımsız değerlendiriciler tarafından onaylanması halinde Avrupa Komisyonu tarafından verilen kalite ödülü.

Diploma eki etiketi: yükseköğretim kurumlarının diploma eki ile ilgili çalışmaları kurallara uygun şekilde tamamlayıp tüm mezunlarına otomatik olarak, ücretsiz ve en çok konuşulan bir Avrupa dilinde verdiğini beyan etmesi ve bu durumun bağımsız değerlendiriciler tarafından onaylanması halinde Avrupa Komisyonu tarafından verilen kalite ödülü. (16)

(16) http://www.hubologna.hacettepe.edu.tr/klavuz_301112.pdf (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2016)

3.1.1. Bando Şefliği Sanat Dalı Lisans Programı Zorunlu Derslerin Öğrenme Çıktıları

Öğrenme çıktıları, öğrencilerin öğrenim sürecinde neler bileceği, ne anlayacağı, neler yapabileceğini ifade eden bilgi ve beceriler seti; ders, konu, ünite gibi öğrenme sürecinin sonunda öğrencilerin bilmesi, yapması, uygulaması gereken bilgi, beceri ya da tutumlar ya da bir dersi ya da modülü tamamlayan öğrencilerden beklenenler (bilgi, beceri, tutum, değer vb.) olarak tanımlanabilir.

Bologna ders bilgi paketleri, belirlenen ilkelere göre hazırlandığında öğretim anlayışı artık öğretmen merkezli olmaktan çıkmış, “öğretim elemanı ne öğretecek?” sorusunun cevabından ziyade “süreci tamamlayan öğrenciler sonuçta neler yapabiliyor olacaklar? Bilgi, beceri, tutum ve değer olarak ne gibi değişim ve gelişim gösterebileceklerdir? Bu sorulara cevap aranacaktır. Bu nedenle dersi veren öğretim elemanlarının belirlediği derslerin amaçları ile öğrenme çıktıları aynı anlama gelmemektedir.

Bando Şefliği Sanat Dalı Lisans Programı Zorunlu derslerin, sanat dalı program yeterliliklerini hazırlamada, oluşturulup geliştirmedeki ağırlıklarının daha yakından görülebilmesi ve daha iyi değerlendirilebilmesi için programdaki zorunlu derslerin öğrenme çıktılarının ele alınması gerekmektedir. Söz konusu olan bu başlığa ait bilgiler, daha ayrıntılı bir şekilde Hacettepe Üniversitesi Ders Kataloğu/AKTS Bilgi Paketi başlığı ile internet adresinde yer almaktadır.

Dersin Kodu ve Adı	T	P	K	AKTS
BND 101 Solfej I	2	2	3	4
BND 102 Solfej II	2	2	3	4
BND 201 Solfej III	2	2	3	4
BND 202 Solfej IV	2	2	3	4

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Öğrenciler, müzikal bir şekilde solfej parçası okurlar.
2. Okudukları solfej parçaları düzeyinde deşifre yaparlar.
3. Okudukları solfej parçaları düzeyinde dikte yazarlar.
4. Beş anahtarda yazılmış solfej parçalarını okurlar.
5. Okudukları solfej parçalarının içerdiği tüm teorik bilgileri kavrarlar.
6. Okudukları solfej parçalarının içerdiği tüm teorik bilgiyi kullanma becerisini kazanırlar.
7. Edindikleri müzikal bilgiyi mesleklerinde kullanma becerisi kazanırlar.

BND 103 Armoni I	4	0	4	5

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Beşli akorlarını kök durumunda kurma becerisi kazanırlar.
2. Beşli akorlarını birinci ve ikinci çevrim durumunda kurarlar.
3. I.-IV.-V. Derece akorlarını bağlama becerisi kazanırlar.
4. Geçit, işleme ve geciktirme akorlarını kullanırlar.
5. Dominant yedili akorunu ve çevrimlerini kullanma becerisini kazanırlar

BND 104 Armoni II	4	0	4	5

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Dominant dokuzlu akor kuruluşunu kavrarlar
2. Dominant dokuzlu akorunu kullanırlar.
3. Majör tonlarda 2.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
4. Majör tonlarda 3.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
5. Majör tonlarda 6.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
6. Majör tonlarda 7.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
7. Majör tonlarda 1.ve 4. Derece yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
8. Bütün majör tonlarda beşli ve yedili akorları kullanmada yetkinleşirler.

BND 203 Armoni III

4 0 4

5

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Minör tonlarda 2.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
2. Minör tonlarda 3.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
3. Minör tonlarda 6.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
4. Minör tonlarda 7.derece beşli-yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
5. Minör tonlarda 1.ve 4.derece yedili akorları ve çevrimlerini kullanırlar.
6. Bütün minör tonlarda yedili akorlar ve çevrimlerinin kullanılmasında yetkinleşirler.

BND 204 Armoni IV

4 0 4

5

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Minör dizilerin doğal şeklinde armoni çözebilirler.
2. Minör dizilerin armonik şeklini kullanırlar.
3. Minör dizilerin melodik şeklini kullanırlar.
4. Moll-dur kullanırlar.
5. Armoniye yabancı tonları kullanırlar.

BND 303 Armoni V

2 0 2

3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Diatonik modülasyon kullanırlar.
2. IV. Derece tiz alterasyon kullanırlar.
3. Molldur konusu içinde 4.derece tiz alterasyon kullanırlar.
4. II. Derece tiz alterasyon kullanırlar.
5. Molldur konusu içinde 2.derece tiz alterasyon kullanırlar.

BND 304 Armoni VI

2 0 2

3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. II. Derece pes alterasyon kullanırlar.
2. Napoliten 6 lı akoru kullanırlar.
3. Napoliten 6 lı akoru kullanarak modülasyon yaparlar.
4. Kromatik modülasyon yaparlar.
5. Anarmonik modülasyon yaparlar.

BND 105 Müzik Formları I

2 0 2

2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Müzik parçalarında ezgisel veya ritimsel, değişikliğe uğramış veya uğramamış motifleri tanırlar.
2. Müzik parçalarında oluşan kadans türlerini tanıyabilmek için gereken bilgi ve beceriyi kazanırlar.
3. Müzik parçalarında tümceleri belirleyebilmek için gereken bilgi ve beceriyi kazanırlar.
4. Müzik parçalarında dönemleri belirleyebilmek için gereken bilgi ve beceriyi kazanırlar.
5. Müzik parçalarında dönemler arasındaki farklılıkları belirleyebilmek için gereken bilgi ve beceriyi kazanırlar.

BND 106 Müzik Formları II

2 0 2

2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. İki bölmeli şarkı formlarının biçimsel kuruluşlarını kavrayacak bilgi ve beceriyi sahip olurlar.
2. Üç bölmeli şarkı formlarının biçimsel kuruluşlarını kavrayacak bilgi ve beceriyi sahip olurlar.
3. Genişletilmiş üç bölmeli şarkı formlarının biçimsel kuruluşlarını kavrayacak bilgi ve beceriyi sahip olurlar.
4. Dönüştürülmüş iki bölmeli şarkı formlarının biçimsel kuruluşlarını kavrayacak bilgi ve beceriyi sahip olurlar.
5. İki ve üç bölmeli şarkı formlarında, formu çerçeveleyen giriş, bitiriş veya form içindeki geçiş köprüsü, dönüş köprüsü, uzantı gibi eklentileri ana yapılarından ayırabilecek bilgi ve beceriyi sahip olurlar.

BND 205 Müzik Formları III	2 0 2	2
BND 206 Müzik Formları IV	2 0 2	2
Dersin Öğrenme Çıktıları:		
1. Müzik yapıtının bileşenlerine ayrıştırılması yetkesini kazanılır.		
2. Müzik yapıtının bünyesinde barındırdığı ayırt edici niteliklerine ilişkin mutlak bilinç sağlanır.		
3. Müzik yapıtının yaratım dinamiklerinin saptanması ile yapıtın yorumuna ilişkin bir yol haritası elde edilir.		
4. Bir müzik kompozisyonunun ortaya çıkış dinamiklerine ilişkin fikir sahibi olunur.		
5. Müzik yapıtlarının pratik olarak değerlendirildiği aşamalarda yapıtın formuna ilişkin bilgi verebilecek donanıma sahip olunur.		
BND 211 Enstrümantasyon I	2 0 2	3
Dersin Öğrenme Çıktıları:		
1.Orkestra ve bandolarda kullanılan ağaç üflemeli çalgılar hakkında temel bilgilere sahip olurlar.		
2.Orkestra ve bandolarda kullanılan ağaç üflemeli çalgıların teknik özelliklerini kavrarlar		
3.Diyapazona göre duyuluşları farklı olan çalgıların teknik yapılarının farkında olurlar.		
4.Ağaç üflemeli çalgılarda kullanılan özel teknikleri kavrarlar		
5.Ağaç üflemeli çalgıların orkestra ve bando içerisindeki rolünü ayırt edebilirler.		
6.Bir müzik parçasını ağaç üflemeli çalgılara çeşitli bileşimlerde uyarlayabilirler.		
BND 212 Enstrümantasyon I	2 0 2	3
Dersin Öğrenme Çıktıları:		
1.Orkestra ve bandolarda kullanılan bakır üflemeli ve vurmali çalgılar hakkında temel bilgilere sahibi olurlar.		
2.Orkestralarda kullanılan yaylı çalgılar hakkında temel bilgilere sahibi olurlar.		
3.Orkestra ve bandolarda kullanılan bakır üflemeli ve vurmali çalgıların teknik özelliklerini kavrarlar.		
4.Orkestralarda kullanılan yaylı çalgıların teknik özelliklerini kavrarlar.		
5.Diyapazona göre duyuluşları farklı olan çalgıların teknik yapılarının farkında olurlar.		
6.Bakır üflemeli, Vurmali ve yaylı çalgılarda kullanılan özel teknikleri kavrarlar.		
7.Ağaç üflemeli ve bakır üflemeli çalgıların orkestra ve bando içerisindeki rolünü ayırt edebilirler.		
8.Bir müzik parçasını çeşitli çalgılara değişik bileşimlerde uyarlayabilirler.		
BND 313 Bando Yönetimi ve Rept. Anl. I	4 2 5	5
Dersin Öğrenme Çıktıları:		
1.Bando Şefinin genel ve özel niteliklerini kavrarlar.		
2.Sağ ve sol elin rollerini kavrarlar.		
3.Basit ölçülerde vuruş tekniklerini kavrarlar.		
4. Nüanslar ve aufaktlar ile basit ölçülerde vuruş becerisi kazanılır.		
5.Temel vuruş tekniklerini kullanarak seçilmiş basit ölçülerde yazılmış bazı marşları yönetme becerisi kazanılır.		
6.Basit ölçülerde yazılmış marşları yönetmede yetkinleşirler.		
BND 314 Bando Yönetimi ve Rept. Anl. II	4 2 5	5
Dersin Öğrenme Çıktıları:		
1.Müzikte kullanılan ölçüleri tanırlar.		
2.Basit ölçüleri kavrarlar.		
3.Bileşik ölçüleri kavrarlar.		
4.Basit ve bileşik ölçülerde vuruş tekniklerini kullanırlar.		
5.Nüanslar ve aufaktlar ile bileşik ölçülerde vuruş becerisi kazanılır.		
6.Temel vuruş tekniklerini kullanarak seçilmiş bileşik ölçülerde yazılmış bazı marşları yönetme becerisi kazanılır.		
7.Bileşik ölçülerde yazılmış marşları yönetmede yetkinleşirler.		
BND 413 Bando Yönetimi ve Rept. Anl. III	4 2 5	6
Dersin Öğrenme Çıktıları:		
1.Karma ölçülerde vuruş tekniklerini kavrarlar.		
2.Baget kullanma becerisi kazanılır		
3.Seçilmiş eserler üzerinde vuruş analizleri yapabilirler		
4.Temel vuruş tekniklerini kullanarak seçilmiş çeşitli ölçülerde yazılmış bazı eserleri yönetme becerisi kazanılır.		
5.Seçilmiş çeşitli ölçülerde yazılmış bazı eserleri yönetmede yetkinleşirler.		

BND 414 Bando Yönetimi ve Rept. Anl. II 4 2 5 6

Dersin Öğrenme Çıktıları:

- 1.Karma ölçülerde vuruş tekniklerini kavrarlar.
- 2.Baget kullanma becerisi kazanırlar
- 3.Seçilmiş eserler üzerinde vuruş analizleri yapabilirler
4. Temel vuruş tekniklerini kullanırlar.
- 5.Seçilmiş çeşitli ölçülerde yazılmış bazı eserleri yönetme becerisi kazanırlar.
- 6.Seçilmiş çeşitli ölçülerde yazılmış bazı eserleri yönetmede yetkinleşir.

BND 315 Komp. ve Müzikal Anl. I 2 0 2 3

BND 316 Komp. ve Müzikal Anl. II 2 0 2 3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

- 1.Müzik yapıtını oluşturan unsurları kavrar
- 2.Müzik yapıtını oluşturan unsurları bestelerinde kullanılır.
3. Müzik yapıtının bünyesinde barındırdığı ayırt edici niteliklerine ilişkin mutlak bilinç sağlanır.
4. Müzik yapıtının yaratım dinamiklerinin saptanması ile yapıtın yorumuna ilişkin bir yol haritası elde edilir.
5. Bir müzik kompozisyonunun ortaya çıkış dinamiklerine ilişkin fikir sahibi olunur ve besteleme becerisi kazanılır.
6. Müzik yapıtlarının pratik olarak değerlendirildiği aşamalarda yapıtın formuna ilişkin bilgi verebilecek donanıma sahip olunur.

BND 415 Komp. ve Müzikal Anl. III 2 0 2 5

BND 416 Komp. ve Müzikal Anl. IV 2 0 2 5

Dersin Öğrenme Çıktıları: Bestelenecek yapıtta:

1. Form açısından, bölümlerin, bölmelerin, cümlelerin, dengeli ve anlamlı olmasını gözetirler
2. Tutarlı bir armoni anlayışına sahip olurlar.
3. Ezgilerin anlamlı bir seyri olmasına özen gösterirler.
4. Tematik bütünlük ve açıklığa dikkat ederler.
5. Ezgisel ve ritimsel açıdan motifsel denetim kurarlar.
6. Yazacağı müziğe uygun bir müzik ölçüsü seçerler.
7. Eşlik kalıplarının uygun ve tutarlı olmasına dikkat ederler.
8. Müzik örgüsünün, yapıt boyunca anlamlı ve tutarlı olması için çaba gösterirler.

BND 317 Orkestrasyon I 2 0 2 3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Bando partisyonunda yer alan çalgı gruplarını tanırlar.
2. Bando partisyonundaki bakır çalgıların duyuluşlarını kavrarlar.
3. Bakır çalgılar beşlisi için yazılmış müzik parçalarını analiz edebilirler.
4. Ses ve akor katlamalarında tınsal dengeyi gözetirler.
5. Bakır çalgılar beşlisi için düzenlemeler yapabilirler.
6. Bakır çalgılar beşlisi için müzik yazabilme yetkinliğine ulaşırlar.

BND 318 Orkestrasyon II 2 0 2 3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Fanfar bandosu partisyonunu tanırlar.
2. Fanfar bandosu partisyonlarını analiz edebilirler.
3. Bir fanfar bandosu partisyonu oluşturabilirler.
4. Çeşitli müzik parçalarını fanfar bandosu için düzenleyebilirler.
5. Fanfar bandosu için müzik yazabilme yetkinliğine ulaşırlar.

BND 417 Orkestrasyon III 2 0 2 5

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Bando partisyonunu tanırlar.
2. Bando partisyonlarını analiz edebilirler.
3. Bando partisyonu oluşturabilirler.
4. Partisyondaki çalgı grupları arasında nüans, ses rengi, balans vb. öğeler arası karşıtlıkları çalışmalarına yansıtabilirler.
5. Çeşitli müzik parçalarını bando için düzenleyebilirler.
6. Bando için müzik yazabilme yetkinliğine ulaşırlar.

BND 418 Orkestrasyon IV 2 0 2 5

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Piyano yazısından bando partiyonuna yapılan transkripsiyonlarda temel prensipleri kavrarlar.
2. Transkripsiyon çalışmalarında müziğin yapısına uygun enstrümanları seçebilirler.
3. Solo, grup ve tutti için tını dengesini gözetirler.
4. Solo, grup ve tutti için ayrı ayrı düzenlemeler yapabilirler.
5. Partiyondaki çalgı grupları arasında nüans, ses rengi, balans vb. öğeler arası karşıtlıkları çalışmalarına yansıtabilirler.
6. Senfonik müzik repertuarındaki uygun eserleri bando için düzenleyebilirler.
7. Yerel müziklerden yararlanarak bando için düzenlemeler yapabilirler.
8. Bando için müzik yazabilme yetkinliğine ulaşırlar.

BND 319 Kontrpuan I 2 0 2 3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Cantus Firmusa dayanak olan modları tanır.
2. İki sesli sıkı kontrpuanın ezgisel, ritimsel ve armonik kurallarını kavrarlar.
3. Kontrpuan çeşitlerini ve partilerin ses sınırlarını kavrarlar.
4. İki sesli, birinci çeşit kontrpuanda (notaya karşı nota), güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
5. İki sesli, ikinci çeşit kontrpuanda (notaya karşı iki nota), güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
6. İki sesli, üçüncü çeşit kontrpuanda (notaya karşı dört nota), güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
7. İki sesli, senkoplu kontrpuanda güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
8. İki sesli, nakışlı kontrpuanda güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.

BND 320 Kontrpuan II 2 0 2 3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Üç sesli, birinci çeşit kontrpuanda (notaya karşı nota), güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
2. Üç sesli, ikinci çeşit kontrpuanda (notaya karşı iki nota), güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
3. Üç sesli, üçüncü çeşit kontrpuanda (notaya karşı dört nota), güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
4. Üç sesli, senkoplu kontrpuanda güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
5. Üç sesli, karma kontrpuanda güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.
6. Üç sesli, nakışlı kontrpuanda güzel ezgiler yazma becerisi kazanırlar.

BND 321 Part. Okuma ve Çalma I 1 1 1 2

BND 318 Part. Okuma ve Çalma II 1 1 1 2

BND 417 Part. Okuma ve Çalma III 1 1 1 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Orkestrada yer alan çalgılar ile çalgı gruplarına ait temel kavramları tanımlayabilir.
2. Orkestra için yazılmış müzik eserlerine ait partileri partiyon üzerinde okuyabilir.
3. Orkestra için yazılmış müzik eserlerini partiyona bakarak piyanoda çalabilir.
4. Orkestra partiyonundan piyano indirgemesi yapabilir.
5. Orkestrada yer alan transpozeli çalgılara ait partileri ilk bakışta okuyarak piyanoda çalınabilecek düzeye indirgeyebilir.

BND 425 Bitirme Projesi I 1 2 2 4

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Konu alanına ilişkin besteciler hakkında bilgi sahibi olurlar.
2. Konu alanına ilişkin orkestra şefleri hakkında bilgi sahibi olurlar.
3. Alanı ile ilgili belirlenen bir konuda sunum hazırlayabilirler.
4. Alanı ile ilgili hazırladıkları bir konuyu etkili bir şekilde sunabilirler.
5. Kendi eserlerinden ve/veya yaptıkları orkestrasyonlardan bir örneği, tercihen kendi yönetimlerindeki bir müzik topluluğuyla sergileyebilirler.

BND 426 Bitirme Projesi II 1 2 2 4

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Alanına ilişkin müzik topluluklarının yapısı hakkında bilgi sahibi olurlar.
2. Alanında müzik toplulukları oluşturabilirler.
3. Kendi başlarına müzik topluluklarını çalıştırabilirler.
4. Yaptıkları uyarlama ve orkestrasyon örneklerini bir müzik topluluğuyla sergileyebilirler.
5. Kendi eserlerini bir müzik topluluğuyla sergileyebilirler.
6. Yardım almaksızın bir müzik projesini sergileyebilme konusunda yetkinleşirler.

PİA 161 Piyano I 1 1 1 3

PİA 162 Piyano II	1 1 1	3
PİA 261 Piyano III	1 1 1	3
PİA 362 Piyano VI	1 1 1	3
PİA 361 Piyano V	1 1 1	3
PİA 262 Piyano IV	1 1 1	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Öğrenciler nota, ritim, sayı sayma ve parmak numarası gibi temel konularda bilgi sahibi olurlar.
2. Seçilen eserlerin müzik dili hakkında bilgi sahibi olurlar.
3. İki anahtar aynı anda okuma becerisi elde ederler.
4. İki el arasındaki melodi-eşlik dengesini kavrayarak, eser üzerinde uygulama becerisini gösterirler.
5. Seçilen eserlerin yukarıda öğrenilen bilgiler doğrultusunda baştan sona çalma yetkinliğine sahip olurlar.

MZL 181 Müzik tarihi ve Ed. Barok Öncesi Barok	2 0 2	2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Barok ve öncesindeki dönemlere yönelik; sanatsal, tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamda genel bilgi sahibi olurlar.
2. Barok ve öncesindeki dönemlere yönelik; sanatsal, tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamda genel bilgi sahibi olurlar.
3. Barok ve öncesi dönem müziklerinin temel stil özellikleri hakkında bilgi sahibi olurlar.
4. Barok ve öncesi dönemlerin önemli bestecileri hakkında bilgi sahibi olurlar.
5. Barok ve öncesi dönemlere ait eserleri ve çalgıları duyarak ayırt etme becerisi kazanırlar.
6. Barok ve öncesi dönem müziklerinin diğer sanat dallarıyla ilişkisi hakkında bilgi sahibi olurlar.

MZL 182 Müzik tarihi ve Ed. Klasik	2 0 2	2

1. Dersin Öğrenme Çıktıları: Dönemi genel özellikleriyle tanıır.
2. Akımın diğer sanat dallarındaki yansımalarını bilir.
3. Dönem çalgılarını duyarak ayırd eder.
4. Dönem formlarını duyarak ayırd eder.
5. Dönem bestecilerini tanıır.
6. Dönem bestecilerinin önemli eserlerini duyarak ayırd eder.

MZL 183 Müzik tarihi ve Ed. Romantik	2 0 2	2

1. Dersin Öğrenme Çıktıları: Dönemi genel özellikleriyle tanıır.
2. Akımın diğer sanat dallarındaki yansımalarını bilir.
3. Dönem çalgılarını duyarak ayırd eder.
4. Dönem formlarını duyarak ayırd eder.
5. Dönem bestecilerini tanıır.
6. Dönem bestecilerinin önemli eserlerini duyarak ayırd eder.

MZL 184 Müzik tarihi ve Ed. Emprestyonist-Çağdaş	2 0 2	2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Empresyonist ve çağdaş döneme yönelik; sanatsal, tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamda genel bilgi sahibi olur.
2. İzlenimcilik akımı ve diğer çağdaş sanat akımlarının temel stil özelliklerini bilir.
3. İzlenimcilik akımı ve çağdaş sanat akımlarının diğer sanat dallarındaki yansımalarını bilir.
4. İzlenimcilik akımı ve diğer çağdaş akımların müzikal özelliklerini duyarak kavrar.
5. İzlenimcilik akımı ve diğer çağdaş akımların bestecilerini tanıır.
6. İzlenimci besteciler ve yirminci yüzyılda yaşamış olan diğer çağdaş bestecilerin önemli eserlerini duyarak ayırt eder.

KOM 193 Koro I	1 3 2	2

KOM 194 Koro II	1 3 2	2

KOM 294 Koro IV	1 3 2	2

KOM 293 Koro III	1 3 2	2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Koroda kendini, kendi bulunduğu ses partisi ve tüm diğer partileri dinleyerek söyleyebilmenin önemini kavrar ve bu doğrultuda kendilerini geliştirirler.
2. Kendi partisini söylerken diğer partileri takip etme alışkanlığı ve becerisi kazanırlar,
3. Armonik ve polifonik dokuları takip etme alışkanlığı ve becerisi kazanırlar.
4. Ortaçağ, Rönesans, Barok, Klasik, Romantik, Empresyonist ve Çağdaş dönemlerden seçilmiş değişik türde yapıtları seslendirir ve tanırlar.
5. Seslendirdikleri yapıtların stil ve yorum özelliklerini tanırlar.
6. Eşlikli ve eşiksiz `a capella söyleyebilme becerisi kazanırlar.

7. Birlikte müzik yapmanın gerekliliklerini kavrar ve bu konuda beceri kazanırlar. (17)

(17) http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=PRGRAM_0000000000000000000000042&birim_kod=473&sub_menuheader=2&prg_kod=473 (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2016)

3.1.2. Bando Şefliği Sanat Dalı Lisans Program Yeterliliklerinin Program Dersleriyle İlişkilendirilmesi

Bando şefliği sanat Dalı programından mezun olabilecek öğrencilerin, müzikle ve konu alanıyla ilgili olarak hangi hedeflere ulaşmaları ve neler yapabiliyor olmaları yönünde program geliştirme çalışmaları çerçevesinde yeterlilikler saptanmıştır. Saptanan bu yeterlilikler, bilgi düzeyinden tanıma ve kavramaya, bilgiyi kullanma ve uygulama düzeyinden analiz, düzenleme yapma ve giderek yetkinleşme süreci olarak bu haliyle oldukça isabetli belirlenmiş görünmektedir. Öğrencilerin, belirlenmiş olan bu yeterliliklere ulaşabilmeleri için hangi dersleri ne kadar süre ile almaları gerektiği tasarlanmış ve aşağıdaki şekilde tablo olarak program yeterlilikleri ile dersler ilişkilendirilmiştir:

Bando Şefliği Sanat Dalı Program Yeterlilikleri	Ders Adı
1. Sanat Dalı'ndan mezun olan öğrenciler, müzik akımlarını tanırlar ve belirli bir müzik dağarcığına sahip olurlar.	Solfej
	Müzik Tarihi ve Edebiyatı
2. Bando çalgılarının teknik özelliklerini kavrarlar.	Enstrümantasyon
	Partiyon Okuma ve Çalma
3. Armoni, kontrpuan ve temel kompozisyon ve müzik kuramları bilgilerine sahip olurlar.	Kontrpuan,
	Komp. ve Müz. Analiz
4. Müzik formlarını armonik ve biçimsel olarak analiz edebilirler.	Armoni
	Müzik Formları
5. Batı Müziği, geleneksel Türk müzikleri hakkında entelektüel, tarihsel ve kültürel bağlamda bilgi sahibi olurlar.	Koro
	Müzik Tarihi ve Edebiyatı
	Askeri Müzikler Tarihi ve Literatürü
6. Bando şefliğinin tarihsel gelişimini ve günümüze yansımalarını kavrarlar.	Atatürk İlkeleri ve İnk. Tarihi
	Askeri Müzikler Tarihi ve Literatürü
7. Herhangi bir bando çalgısını ve belirli düzeyde piyano çalabilirler.	Piyano
	Seçmeli Enstrüman
8. Yetkin bir deşifre, dikte yazma ve solfej becerisine sahip olurlar.	Solfej
9. Alanlarına ilişkin konuları; görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemleri kullanarak, etkin ve doğru biçimde topluma sunabilecek beceriye sahip olurlar.	Bitirme Projesi
	Türk Dili
	Bilgisayarla Nota Yazım
10. Orkestralama tekniklerini kavrayıp çeşitli müzik topluluklarına düzenleme yapabilirler.	Askeri Müzikler Tarihi ve Literatürü
	Orkestrasyon
11. Bando şefliğine ilişkin temel yöntem ve teknikleri kullanma ve uygulama becerisi kazanırlar.	Partiyon Okuma ve Çalma
	Bando Yönetimi ve Repert. Analizi
12. Yaşam boyu öğrenme ve araştırmaya açıktırlar.	Türk Dili
	Atatürk İlkeleri ve İnk. Tarihi
13. Anadilin yanı sıra en az bir yabancı dil kullanarak ulusal ve uluslararası alan yazını takip ederler.	İngilizce

14. Alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımlarını, bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanırlar.	Temel Bilgi ve İletişim Tekn. Kullanımı
	Bilgisayarla Nota Yazım
15. Kaynak bulma, eleme, düzenleme ve bilgi aktarımı gibi çalışma basamaklarının tümünde sanat ve bilim etiğini gözetirler.	Türk Dili
	Askeri Müzikler Tarihi ve Literatürü

Bando Şefliği Sanat Dalı Program Yeterlilikleri ile Program Derslerinin İlişkilendirilmesi

Bando Şefliği Sanat Dalı program yeterliliklerinin, program dersleri ile ilişkilendirilmesinden sonra bu derslerin program yeterliliklerine katkı düzeyleri incelenmiştir. Derslerin program yeterliliklerine katkı düzeyleri; 1 en düşük, 2 düşük, 3, orta, 4 yüksek ve 5 çok yüksek olarak derecelendirilmiştir. Bu çalışmada 4'üncü ve 5'inci düzeyler olan yüksek ve çok yüksek katkı düzeylerine göre program dersleri tablolaştırılmıştır.

Ders Adı	Yeterlilik maddesi	Katkı Düzeyi 4	Katkı Düzeyi 5
Solfej	8	-	X
Armoni	3	-	X
	4-11-12	X	-
Müzik Formları	1	X	-
	4	-	X
Piyano	7	X	X
	1-12	X	-
Müzik Tarihi ve Edebiyatı	1-12	X	-
Koro	1-12	X	-
Enstrümantasyon	2	-	X
	10-11-12	X	-
Bando Yönetimi ve Rept. Analizi	2	-	X
	1-2-4-6-9-12-15	X	-
Kompozisyon ve Müzikal Analiz	1-2-3-4-5	-	X
	7-10-12	X	-
Orkestrasyon	2-10-14	-	X
	3-4-11-12	X	-
Kontrpuan	3	-	X
	10-12	X	-
Partisyon Okuma ve Çalma	2-7-11-12	X	-
Bitirme Projesi	2-5-9-15	-	X
	1-3-4-6-10-11-12	X	-
Askeri Müzikler Tarihi ve Lit.	5	X	-
	6-12-15	-	X

Bando Şefliği Lisans Program Derslerinin Program Yeterliliklerine Katkı Düzeyi

Yapılan değerlendirmede Bando Şefliği programında yer alan Armoni, Enstrümantasyon, Bando Yönetimi ve Repertuar Analizi, Kompozisyon ve Müzikal Analiz, Orkestrasyon ve Bitirme Projesi gibi dersler, program yeterliliklerine en çok katkı veren dersler olarak görülmektedir. Solfej, Armoni, Müzik Formları, Piyano, Enstrümantasyon, Bando Yönetimi ve Repertuar Analizi, Kompozisyon ve Müzikal Analiz, Orkestrasyon, Kontrpuan, Bitirme Projesi ve Askeri Müzikler Tarihi ve Literatürü gibi dersler, program yeterliliklerine 5

düzeyinde katkı sağlamaktadır. Müzik Tarihi ve Edebiyatı, Koro ve Partisyon Okuma ve Çalma gibi dersler ise 4 düzeyinde program yeterliliklerine katkı sağlamaktadır.

3.2. Kompozisyon Sanat Dalı Lisans Program Yeterlilikleri

Yükseköğretim Kurumu'nun üniversitelerden istediği Bologna sürecine göre programların yapılandırılması çerçevesinde Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı Kompozisyon Lisans programı da Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi Sanat kategorisi ile uyumlu olarak program yeterlilikleri ve ders içerikleri yeniden düzenlenmiştir. Böylece programdan mezun olacak bireylerin hangi nitelikte yetiştirileceği planlanmış ve program yeterlilikleri paydaşlarla birlikte belirlenmiştir.

Yükseköğretim Kurulu'nun 2010 'da oluşturduğu "66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları" adlı kaynakta Bologna sürecinin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Kolay anlaşılır ve birbiriyle karşılaştırılabilir diploma ve dereceler oluşturmak,
- Yükseköğretimde lisans ve yüksek lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek, (2003 Berlin Bildirgesi'nden sonra doktora düzeyinin gerekliliği benimsenmiş ve üç aşamalı sisteme geçiş Bologna sürecinin temel hedefleri arasında benimsenmiştir),
- Avrupa Kredi Transfer Sistemini (AKTS) uygulamak,
- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,
- Yükseköğretimde kalite güvencesi ağını uygulamak ve yaygınlaştırmak,
- Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek.(18)

2013-2014 Eğitim-Öğretim yılından itibaren Bologna Sürecine göre düzenlenen Kompozisyon Sanat Dalı Ders Kataloğu/AKTS Bilgi Paketi ile beraber hazırlanan program yeterlilikleri aşağıdadır:

Program Yeterlilikleri

1. Bestecilikte ve ilgili alanlarda güncel bilgileri içeren kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olurlar.
2. Batı müziği ve geleneksel Türk müzikleri hakkında entelektüel, tarihsel ve kültürel bağlamda bilgi sahibi olurlar.
3. Bestecilik alanında disiplinler arası etkileşim, araştırma yöntemleri, müzik eleştirisi, sanat ve bilim etiği konularında bilgi sahibi olurlar.
4. Bestelemeye ilişkin temel yöntem ve teknikleri kullanma ve uygulama becerisi kazanırlar.
5. Çeşitli stillerde eser besteleme becerisi kazanırlar.
6. Besteleme alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgilerle, müziği çok boyutlu algılayabilme, çözümleyebilme ve yorumlama becerisi kazanırlar.
7. Besteleme alanında gerçekleştirilen etkinliklerde, gerek bireysel gerekse grup içinde çalışma yetkinliği kazanırlar.
8. Yaşam boyu öğrenme ve araştırmaya açıktırlar.
9. Alanına ilişkin konuları; görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemleri kullanarak, etkin ve doğru biçimde topluma sunabilecek beceriye sahip olurlar.
10. Anadilinin yanı sıra en az bir yabancı dil kullanarak ulusal ve uluslararası alan yazını takip ederler.
11. Besteleme alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımlarını, bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanırlar.
12. Kaynak bulma, eleme, düzenleme ve bilgi aktarımı gibi çalışma basamaklarının tümünde sanat ve bilim etiğini gözetirler. (19)

(18) http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/yuksekogretimde_yeniden_yapilanma_66_soruda_bologna_2010.pdf/f3ec7784-e89d-4ee0-ad39-9f74532cd1dc (Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2016)

(19) http://akts.hacettepe.edu.tr/yeterlilikler.php?prg_ref=410c62643c30ecc3013c38b02a2531c5&birim_kod=471&submenu_header=2&prg_kod=471 (Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2016)

Yapılan çalışmalar kapsamında Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı öğretim elemanları, Bologna çalışma ekibi ve paydaş görüşleri değerlendirilmiş ve kompozitör/besteci yetiştirmeyi hedefleyen bir *Kompozisyon Lisans Programı* oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu anlayışla daha önceden oluşturulan dersler havuzu gözden geçirilerek belirlenen dersler için Bologna sürecine uygun ders bilgi paketleri oluşturulması çalışmaları başlatılmıştır. Programa aktarılan her bir ders, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Akademik Kurulu'nda ele alınarak değerlendirilmiş ve derslerin kur tanımları yapılmıştır. Yapılan tüm çalışmalar Bologna hedefleriyle örtüşecek ve bu sürecin ilkelerine uygun bir şekilde yürütülmüştür. Program kapsamında yer alan derslere yeni kod (KOM) ve isimler verilerek Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Kompozisyon lisans ders programı güncellenmiştir.

Anasanat dalı lisans programları güncelleme ve Bologna Süreci çalışmaları kapsamında, öncelikle her bir program için Ders Kataloğu Bilgi Paketi hazırlanmıştır. Hazırlanan pakette; program hakkında genel bilgi, kazanılan derece, kazanılan derecenin düzeyi, kayıt kabul şartları, kazanılan derece gereklilikleri ve kurallar, önceki öğrenmenin tanınması, programın amacı, öğretim programı, program yeterlilikleri, ders-program yeterlilikleri matrisi, temel alan yeterlilikleri-program yeterlilikleri matrisi, mezunları mesleki profili, bir üst dereceye geçiş, program yapısı, sınavlar-değerlendirme ve notlandırma, mezuniyet koşulları, eğitim türü ve program sorumlularına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.2.1. Kompozisyon Sanat Dalı Lisans Programı Zorunlu Derslerin Öğrenme Çıktıları

Kompozisyon Sanat Dalı Lisans Programı Zorunlu derslerin, sanat dalı program yeterliliklerini hazırlamada, oluşturulup geliştirmedeki ağırlıklarının daha yakından görülebilmesi ve daha iyi değerlendirilebilmesi için programdaki zorunlu derslerin öğrenme çıktılarının ele alınması gerekmektedir. Söz konusu olan bu başlığa ait bilgiler, daha ayrıntılı bir şekilde Hacettepe Üniversitesi Ders Kataloğu/AKTS Bilgi Paketi başlığı ile internet adresinde yer almaktadır.

Dersin Kodu ve Adı	T	P	K	AKTS
KOM 101 Kompozisyon I	2	0	2	3
Dersin Öğrenme Çıktıları:				

1. İnsan sesini bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Şarkı formlarını dokuları beste çalışmalarında kullanırlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında bilgi sahibi olurlar.
 4. Şan kompozisyonu hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 102 Kompozisyon II 2 0 2 3
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Çeşitli çalgıları bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Düo ya da düet için yazılmış eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında beceri sahibi olurlar.
 4. Çalgı kompozisyonu hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 201 Kompozisyon III 2 0 2 4
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Çeşitli çalgıları bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Piyanolu Trio ya da Yaylı Trio için yazılmış eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında beceri sahibi olurlar.
 4. Çalgı kompozisyonu hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 202 Kompozisyon IV 2 0 2 4
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Çeşitli çalgıları bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Yaylı dördü için yazılmış eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında beceri sahibi olurlar.
 4. Çalgı kompozisyonu hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 301 Kompozisyon V 2 0 2 4
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Çeşitli çalgıları ve insan seslerini bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Beşli ve koro için yazılmış eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında beceri sahibi olurlar.
 4. Çalgı kompozisyonu ve koro müziği hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 302 Kompozisyon VI 2 0 2 4
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Çeşitli çalgıları bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Oda müziği için yazılmış eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında beceri sahibi olurlar.
 4. Çalgı kompozisyonu hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 401 Kompozisyon VII 4 0 4 8
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Çeşitli çalgıları bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Oda müziği ve yaylı sazlar orkestrası için yazılmış eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında beceri sahibi olurlar.
 4. Çalgı kompozisyonu hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 402 Kompozisyon VIII 4 0 4 8
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Çeşitli çalgıları bestecilik bağlamında tanırlar.
 2. Orkestra için yazılmış eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
 3. Çeşitli bestecilik teknikleri hakkında beceri sahibi olurlar.
 4. Çalgı kompozisyonu hakkında beceri kazanırlar.
 5. Kompozisyon çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirebilirler.
- KOM 107 Kontrpuan I 2 0 2 2
KOM 108 Kontrpuan II 2 0 2 2
Dersin Öğrenme Çıktıları:
1. Temel kontrpuan tekniğine ilişkin kuralları tanımlayarak yazılı olarak uygulayabilirler.

2. Majör ve minör tonalitelere ilişkin üç sesli akorlar ve çevrimlerini yazılı ve sözlü olarak tanımlayabilirler.
3. İki sesli olarak, bire karşı bir, iki ve dördüncü şekil kullanarak yazılı uygulama yapabilirler.
4. Senkoplu, karışık ve süslü şekillerde iki sesli kontrpuan uygulayabilirler.
5. Üç sesli olarak, bire karşı bir ve ikinci şekil kullanarak yazılı uygulama yapabilirler.

KOM 113	Kompozisyon Forumu I	3	0	3	3
KOM 114	Kompozisyon Forumu II	3	0	3	3
KOM 213	Kompozisyon Forumu III	3	0	3	3
KOM 214	Kompozisyon Forumu IV	3	0	3	3
KOM 313	Kompozisyon Forumu V	3	0	3	3
KOM 314	Kompozisyon Forumu VI	3	0	3	3
KOM 413	Kompozisyon Forumu VII	3	0	3	3
KOM 414	Kompozisyon Forumu VIII	3	0	3	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Romantik dönemin bestecileri hakkında bilgi sahibi olurlar.
2. Romantik dönem içerisinde yazılmış olan eserler hakkında bilgi sahibi olurlar.
3. Modern müzik içerisindeki akımlar hakkında bilgi sahibi olurlar.
4. Modern müzik içerisindeki yazılmış olan eserler hakkında bilgi sahibi olurlar
5. Modern müzik çatısı altında Çağdaş Türk Müziği'nin bestecilerinin stilleri hakkında bilgi sahibi olurlar.
6. Post modern müzik içerisindeki akımlar hakkında bilgi sahibi olurlar.
7. Post modern müzik içerisindeki yazılmış olan eserler hakkında bilgi sahibi olurlar
8. Öğrenciler kendi müziklerini bu dönemler içerisinde açıklayabilir, tartışabilir, fikir üretebilirler.

KOM115	Orkestrasyona Hazırlık I	2	0	2	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Bir müzik eserini, doğasına göre, Barok, Klasik, Romantik ve Modern orkestra için uygun stilini tanırlar
2. Yaylı, üfleme ve vurma çalgıların tınsal özelliklerini anlayabilirler.
3. Ezgi, armoni (eşlik), bas gibi yapısal öğelerin tınsal ve müzikal açılardan hangi çalgılara/çalgi gruplarına verilebileceği becerisini kazanırlar.
4. Ses ve akor katlamalarında tınsal-denge ilkesini uygulayabilirler.
5. Barok, Klasik, Romantik dönemler ve 20. yüzyıl müziğinde kullanılan farklı orkestrasyon tekniklerini ve stillerini tanırlar.
6. Ses katlamalarını elimine etmek yoluyla mevcut bir orkestra eserini en yalın haline indirgeyebilirler.

KOM116	Orkestrasyona Hazırlık II	2	0	2	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Arp çalgısına ait temel kuramsal bilgileri tanımlayabilirler.
2. Arpta kullanılan özel etkileri nota yazım tekniği açısından tanımlayarak uygulayabilirler.
3. Piyano indirgemesi yapılmış bir müzik eserini dinleyerek analiz edebilmesi ve arp, yaylı ve tahta ve bakır üflemlerli çalgı gruplarına uyarlayabilirler.
4. Bakır Üflemlerli çalgı grubuna ait temel kuramsal bilgileri tanımlayabilmesi homofonik ve polifonik yazıya ilişkin bilgileri uygulayabilirler.
5. Solo ya da arp, yaylı, üflemlerli çalgı oda müziği grupları için özgün eserler yaratabilirler.
6. Vurmalı çalgılara ait temel kuramsal bilgileri tanımlayabilirler.
7. Piyano, Celesta, Klavsen gibi çalgılara ait temel kuramsal bilgileri tanımlayabilirler.
8. Piyano indirgemesi yapılmış bir müzik eserini dinleyerek analiz edebilmesi ve arp, yaylı ve tahta ve bakır üflemlerli çalgı gruplarına uyarlayabilirler.
9. Solo ya da arp, yaylı, üflemlerli çalgı oda müziği grupları için özgün eserler yaratabilirler.
10. İkili orkestra için eser uyarlaması ve/veya özgün eser besteleyebilirler.

KOM117	Armoni I	4	0	4	4
KOM118	Armoni II	4	0	4	4

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Dört partili koro yazısına ait temel kuralları yazılı olarak uygulayabilirler.
2. Majör ve minör tonaliteler üzerinde temel ve yan dereceleri ayırt edebilirler.
3. Herhangi bir tonalitenin her bir derecesi üzerine kök ve çevrim durumunda üç sesli akor kurarak, dört partili olarak yazabilirler.
4. Dominant yedili akorunu kök durumu ve çevrimleri ile diğer akorlara bağlayabilirler.

5. Şifreli Bas ve soprano partisi üzerinde şifreli/şifresiz dört partili armonik çözümleme yapabilirler.

KOM217	Orkestrasyon I	2	0	2	3
KOM218	Orkestrasyon II	2	0	2	3
KOM317	Orkestrasyon III	2	0	2	3
KOM318	Orkestrasyon IV	2	0	2	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Bir müzik eserini, doğasına göre, Barok, Klasik, Romantik ve Modern orkestra için uygun stilde düzenleyebilir.
2. Yaylı, üfleme ve vurma çalgıların tınısal özelliklerini anlayabilir.
3. Ezgi, armoni (eşlik), bas gibi yapısal öğelerin tınısal ve müzikal açılardan hangi çalgılara/çalgi gruplarına verilebileceğini belirleyebilir.
4. Ses ve uygu katlamalarında tınısal-denge ilkesini uygulayabilir.
5. Barok, Klasik, Romantik dönemler ve 20. yüzyıl müziğinde kullanılan farklı orkestrasyon tekniklerini ve stillerini açıklayabilir.
6. Ses katlamalarını elimine etmek yoluyla mevcut bir orkestra eserini en yalın haline indirgeyebilir.

KOM219	Füğe Hazırlık I	2	0	2	3
KOM220	Füğe Hazırlık II	2	0	2	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Envanşiyonları genel kural ve teknikleri ile tanıyıp, analiz edebilirler.
2. İki sesli envanşiyon besteleyebilecek derecede bilgi ve beceriye sahip olurlar.
3. Füg eserlerini inceleyebilecek teknik bilgilere sahip olurlar.
4. Füg stilinde yazılmış müzik eserlerini form ve armonik açıdan analiz edebilirler.
5. Füg yazmak için gerekli olan giriş seviyesi bilgilere sahip olurlar.

KOM321	Partisyon Okuma ve Çalma I	2	0	2	3
KOM322	Partisyon Okuma ve Çalma II	2	0	2	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Orkestrada yer alan çalgılar ile çalgı gruplarına ait temel kavramları tanımlayabilirler.
2. Orkestra için yazılmış müzik eserlerine ait partileri partitür üzerinde okuyabilirler.
3. Orkestra için yazılmış müzik eserlerini partitüre bakarak piyanoda çalabilirler.
4. Orkestra partitüründen piyano indirgemesi yapabilirler.
5. Orkestrada yer alan transpozeli çalgılara ait partileri ilk bakışta okuyarak piyanoda çalınabilecek düzeye indirgeyebilirler.

KOM323	Füg I	2	0	2	4
KOM324	Füg II	2	0	2	4

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Bestecilik açısından füğün formunu kavrarlar.
2. Füg'ün tema ve karşı temasını yazma becerisi kazanırlar.
3. Büyük formda füg yazma becerisi kazanırlar.
4. Müziği yatay olarak daha derinlemesine bir şekilde öğrenme becerisi kazanırlar.
5. Polifoninin müzik tarihindeki evrimini ve önemini kavrarlar.

KOM405	Bitirme Projesi I	1	2	2	3
KOM406	Bitirme Projesi II	1	2	2	3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Çağdaş Türk Bestecileri'nin solo piyano yapıtlarını tanıyarak analiz etmiş olurlar.
2. Çağdaş Türk Bestecileri'nin oda müziği yapıtlarını tanıyarak analiz etmiş olurlar.
3. Çağdaş Türk Bestecileri'nin orkestra yapıtlarını tanıyarak analiz etmiş olurlar.
4. Konu alanına ilişkin teknik çalışmalar yaparak mesleki beceri kazanmış olurlar.
5. Proje hazırlayarak sunum becerisi kazanırlar.

KOM431	Yeni Müzik Teknikleri I	2	0	2	3
KOM432	Yeni Müzik Teknikleri II	1	2	2	2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. 20.yy müziğinde besteleme teknikleri açısından bilgi sahibi olurlar, literatürden seçme eserleri okuyarak ve inceleyerek bu bilinci pekiştirirler.
2. 20. yy içerisinde 1940 sonrasında başlayarak dönem hakkında bilgi edinirler.
3. Dönemin önemli bestecileri ve eserlerinin partiyonlarından, eserler hakkında ve besteciler hakkında bilgi sahibi olurlar.
4. 20.yy müzik literatüründe özellikle 1940 sonrası eserlerin, armonik yaklaşımları hakkında bilgilendirilirler.
5. Dönemin diğer sanat akımları ile ilişkisini kavrarlar.
6. Öğrenciler kompozisyon tekniklerinde bilgilenir ve kendi kompozisyonlarında tartışılan, araştırılan ve analizi yapılan bu tekniklerden faydalanabilirler.
7. Kendi eserlerini bu yaklaşımlar yoluyla açıklayabilir ve değerlendirebilirler.

MZL187 Geleneksel Türk Müzikleri I 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde:

- 1.Ses sistemlerini ve Arel-Ezgi-Uzdilek sistemini bilir.
- 2.Makâm kavramını bilir.
3. Makâm sınıflandırmalarını tanır.
- 4.Yalın (Basit) Makâmları kavrar.
- 5.Usul kavramını bilir.
- 6.Usul-ritim ilişkisini kavrar.
- 7.Küçük usulleri tanır (7 zamanlıya kadar).

MZL188 Geleneksel Türk Müzikleri II 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde:

- 1-Formları ve sınıflamalarını bilir.
- 2-Saz eseri formlarını bilir.
- 3-Aktarılmış (Şedd) makâmları bilir.
- 4-Geleneksel Halk Müziği'nde: 4- Ayak kavramını ve bu kavram hakkındaki eleştirileri bilir.
- 5-Türk Halk Müziği'ndeki ayakların, Geleneksel Türk Sanat Müziği makâmlarının hangilerine karşılık geldiğini bilir.
- 6- Halk müziği formlarını bilir.

MZL189 Geleneksel Türk Müzikleri III 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde:

- 1-Karma makâmlarını bilir.
- 2-Küçük usulleri (7-15 zamanlı) bilir.
- 3-Sözlü eser formlarını bilir.
- 4-Geleneksel Türk Halk Müziği'nde: Aktarılmış (Şedd) makamların karşılık geldiği ayakları bilir.

MZL190 Geleneksel Türk Müzikleri IV 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde:

- 1-Dini formları bilir. Geleneksel Türk Halk Müziği'nde:
- 2-Halk oyunlarını bilir.
- 3- Uzun havaları bilir

PİA 161 Piyano I 1 1 1 3

PİA 162 Piyano II 1 1 1 3

PİA 261 Piyano III 1 1 1 3

PİA 362 Piyano VI 1 1 1 3

PİA 361 Piyano V 1 1 1 3

PİA 262 Piyano IV 1 1 1 3

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Öğrenciler nota, ritim, sayı sayma ve parmak numarası gibi temel konularda bilgi sahibi olurlar.
2. Seçilen eserlerin müzik dili hakkında bilgi sahibi olurlar.
3. İki anahtar aynı anda okuma becerisi elde ederler.
4. İki el arasındaki melodi-eşlik dengesini kavrayarak, eser üzerinde uygulama becerisini gösterirler.

5. Seçilen eserlerin yukarıda öğrenilen bilgiler doğrultusunda baştan sona çalma yetkinliğine sahip olurlar.

MZL 181 Müzik tarihi ve Ed. Barok Öncesi Barok 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Barok ve öncesindeki dönemlere yönelik; sanatsal, tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamda genel bilgi sahibi olurlar.
7. Barok ve öncesindeki dönemlere yönelik; sanatsal, tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamda genel bilgi sahibi olurlar.
8. Barok ve öncesi dönem müziklerinin temel stil özellikleri hakkında bilgi sahibi olurlar.
9. Barok ve öncesi dönemlerin önemli bestecileri hakkında bilgi sahibi olurlar.
10. Barok ve öncesi dönemlere ait eserleri ve çalgıları duyarak ayırt etme becerisi kazanırlar.
11. Barok ve öncesi dönem müziklerinin diğer sanat dallarıyla ilişkisi hakkında bilgi sahibi olurlar.

MZL 182 Müzik tarihi ve Ed. Klasik 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları: Dönemi genel özellikleriyle tanıır.

8. Akımın diğer sanat dallarındaki yansımalarını bilir.
9. Dönem çalgılarını duyarak ayırd eder.
10. Dönem formlarını duyarak ayırd eder.
11. Dönem bestecilerini tanıır.
12. Dönem bestecilerinin önemli eserlerini duyarak ayırd eder.

MZL 183 Müzik tarihi ve Ed. Romantik 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları: Dönemi genel özellikleriyle tanıır.

7. Akımın diğer sanat dallarındaki yansımalarını bilir.
9. Dönem çalgılarını duyarak ayırd eder.
10. Dönem formlarını duyarak ayırd eder.
11. Dönem bestecilerini tanıır.
12. Dönem bestecilerinin önemli eserlerini duyarak ayırd eder.

MZL 184 Müzik tarihi ve Ed. Empresyonist-Çağdaş 2 0 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Empresyonist ve çağdaş döneme yönelik; sanatsal, tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamda genel bilgi sahibi olur.
2. İzlenimcilik akımı ve diğer çağdaş sanat akımlarının temel stil özelliklerini bilir.
3. İzlenimcilik akımı ve çağdaş sanat akımlarının diğer sanat dallarındaki yansımalarını bilir.
4. İzlenimcilik akımı ve diğer çağdaş akımların müzikal özelliklerini duyarak kavrar.
5. İzlenimcilik akımı ve diğer çağdaş akımların bestecilerini tanıır.
6. İzlenimci besteciler ve yirminci yüzyılda yaşamış olan diğer çağdaş bestecilerin önemli eserlerini duyarak ayırt eder.

KOM 193 Koro I 1 3 2 2

KOM 194 Koro II 1 3 2 2

KOM 294 Koro IV 1 3 2 2

KOM 293 Koro III 1 3 2 2

Dersin Öğrenme Çıktıları:

1. Koroda kendini, kendi bulunduğu ses partisi ve tüm diğer partileri dinleyerek söyleyebilmenin önemini kavrar ve bu doğrultuda kendilerini geliştirirler.
2. Kendi partisini söylerken diğer partileri takip etme alışkanlığı ve becerisi kazanırlar,
3. Armonik ve polifonik dokuları takip etme alışkanlığı ve becerisi kazanırlar.
4. Ortaçağ, Rönesans, Barok, Klasik, Romantik, Empresyonist ve Çağdaş dönemlerden seçilmiş değişik türde yapıtları seslendirir ve tanıırlar.
5. Seslendirdikleri yapıtların stil ve yorum özelliklerini tanıırlar.
6. Eşlikli ve eşiksiz a capella söyleyebilme becerisi kazanırlar.
7. Birlikte müzik yapmanın gerekliliklerini kavrar ve bu konuda beceri kazanırlar. (20)

(20) http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=410c62643c30ecc3013c38b02a2531c5&birim_kod=471&submenuheader=2&prg_kod=471 (Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2016)

3.2.2. Kompozisyon Sanat Dalı Lisans Program Yeterliliklerinin Program Dersleriyle İlişkilendirilmesi

Kompozisyon Sanat Dalı programından mezun olabilecek öğrencilerin, müzikle ve konu alanıyla ilgili olarak hangi hedeflere ulaşmaları ve neler yapabiliyor olmaları yönünde program geliştirme çalışmaları çerçevesinde yeterlilikler saptanmıştır. Saptanan bu yeterlilikler, bilgi düzeyinden tanıma ve kavramaya, bilgiyi kullanma ve uygulama düzeyinden analiz, düzenleme yapma ve giderek yetkinleşme süreci olarak bu haliyle oldukça isabetli belirlenmiş görünmektedir. Öğrencilerin, belirlenmiş olan bu yeterliliklere ulaşabilmeleri için hangi dersleri ne kadar süre ile almaları gerektiği tasarlanmış ve aşağıdaki şekilde tablo olarak program yeterlilikleri ile dersler ilişkilendirilmiştir:

Kompozisyon Sanat Dalı Program Yeterlilikleri	Ders Adı
1. Bestecilikte ve ilgili alanlarda güncel bilgileri içeren kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olurlar.	Kompozisyon
	Piyano
2. Batı müziği ve geleneksel Türk müzikleri hakkında entelektüel, tarihsel ve kültürel bağlamda bilgi sahibi olurlar.	Müzik Tarihi ve Edebiyatı
	Geleneksel Türk Müzikleri
3. Bestecilik alanında disiplinler arası etkileşim, araştırma yöntemleri, müzik eleştirisi, sanat ve bilim etiği konularında bilgi sahibi olurlar.	Kompozisyon Forumu
	Bitirme Projesi
	Yeni Müzik Teknikleri
4. Bestelemeye ilişkin temel yöntem ve teknikleri kullanma ve uygulama becerisi kazanırlar.	Armoni
	Kompozisyon
	Kontrpuan
	Orkestrasyon
5. Çeşitli stillerde eser besteleme becerisi kazanırlar.	Füğe Hazırlık
	Füg
	Kompozisyon
6. Besteleme alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgilerle, müziği çok boyutlu algılayabilme, çözümleyebilme ve yorumlama becerisi kazanırlar.	Koro
	Partisyon Okuma ve Çalma
	Orkestrasyona Hazırlık
7. Besteleme alanında gerçekleştirilen etkinliklerde, gerek bireysel gerekse grup içinde çalışma yetkinliği kazanırlar.	Piyano
8. Yaşam boyu öğrenme ve araştırmaya açıktırlar.	Türk Dili
	Atatürk İlkeleri ve İnk. Tarihi

9. Alanına ilişkin konuları; görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemleri kullanarak, etkin ve doğru biçimde topluma sunabilecek beceriyeye sahip olurlar.	Bitirme Projesi
	Türk Dili
	Bilgisayarla Nota Yazım
10. Anadilinin yanı sıra en az bir yabancı dil kullanarak ulusal ve uluslararası alan yazınına takip ederler.	İngilizce
11. Besteleme alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımlarını, bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanırlar.	Temel Bilgi ve İletişim Tekn. Kullanımı Bilgisayarla Nota Yazımı
12. Kaynak bulma, eleme, düzenleme ve bilgi aktarımı gibi çalışma basamaklarının tümünde sanat ve bilim etiğini gözetirler.	Bitirme Projesi
	Türk Dili

Kompozisyon Sanat Dalı Program Yeterlilikleri ile Program Derslerinin İlişkilendirilmesi

Kompozisyon Sanat Dalı program yeterliliklerinin, program dersleri ile ilişkilendirilmesinden sonra bu derslerin program yeterliliklerine katkı düzeyleri incelenmiştir. Derslerin program yeterliliklerine katkı düzeyleri; 1 en düşük, 2 düşük, 3, orta, 4 yüksek ve 5 çok yüksek olarak derecelendirilmiştir. Bu çalışmada 4'üncü ve 5'inci düzeyler olan yüksek ve çok yüksek katkı düzeylerine göre program dersleri tablolaştırılmıştır.

Ders Adı	Yeterlilik maddesi	Katkı Düzeyi 4	Katkı Düzeyi 5
Kompozisyon	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12	-	X
Orkestrasyona Hazırlık ve Orkestrasyon	1-2-3-4-5-6-7-8-10-11	-	X
	9-12	X	-
Armoni	1-2-3-4-5-6-7-8-11	-	X
	9-10-12	X	-
Müzik Tarihi ve Edebiyatı	2-8-10	-	X
	9-12	X	-
Piyano	8	-	X
	2-6-7	X	-
Koro	5-6-7	-	X
	4-8	X	-
Füğe Hazırlık	1-2-3-4-5-6-7-8-11	-	X
	9-10-12	X	-
Geleneksel Türk Müzikleri	1-2-3-6-8-10-12	-	X
	9	X	-
Partisyon Okuma ve Çalma	1-2-3-4-5-6-7-8-11	-	X
	9-10-12	X	-
Bitirme Projesi	1-2-3-4-5-6-7-8-10-11	-	X
	9-12	X	-
Yeni müzik Teknikleri	1-2-3-4-5-6-7-8-10-11	-	X
	9-12	X	-

Kompozisyon Lisans Program Derslerinin Program Yeterliliklerine Katkı Düzeyi

Yapılan değerlendirmede Kompozisyon programında yer alan Armoni, Kompozisyon, Orkestrasyona Hazırlık, Orkestrasyon, Müzik tarihi ve Edebiyatı, Füğe Hazırlık, Füg, Geleneksel Türk Müzikleri, Partisyon Okuma ve Çalma, Yeni Müzik Teknikleri ve Bitirme Projesi gibi dersler, program yeterliliklerine en çok katkı veren dersler olarak görülmektedir.

4. SONUÇ VE BAZI DEĞERLENDİRMELER

Bando Şefliği Sanat dalı Programında yer alan derslerin öğrenme çıktıları ile ilgili yapılan tespitlerde; BND 103-104 Armoni I-II, BND 203-204 Armoni III-IV, BND 303-304 Armoni V-VI dersleri öğrenme çıktılarında “kazanır ve kullanır”, fiili olarak ifade edilmiş, aynı şekilde BND 105-106 Müzik Formları I-II, BND 205-206 Müzik Formları III-IV dersleri öğrenme çıktılarında “kazanır ve sahip olur” fiilleri kullanılmıştır.

BND 319-320 Kontrpuan I-II dersleri çıktılarında “..becerisi kazanır” ifadesi kullanılmıştır.

MZL 181 Müzik tarihi ve Ed. Barok Öncesi Barok dersi öğrenme çıktılarında, “ ..bilgi sahibi olurlar”; MZL 182 Müzik tarihi ve Ed. Klasik, MZL 183 Müzik tarihi ve Ed. Romantik, MZL 184 Müzik tarihi ve Ed. Empresyonist-Çağdaş dersleri öğrenme çıktılarında ise “tanır, bilir, ayırt eder” fiilleri kullanılmıştır.

Bando Şefliği Sanat dalı Programında yer alan diğer derslerin öğrenme çıktıları ise, tanımadan kavramaya, uygulama/kullanmadan analiz edip çözümlemeye, değerlendirme ve yetkinleşmeye doğru giden aşamalı bir sıra ile belirlenmiştir.

Kompozisyon Sanat Dalı lisans programı AKTS Ders Bilgi Paketi içerisinde, KOM 107-108 Kontrpuan I-II, KOM 113-114, 213-214,313-314,413-414 Kompozisyon Forumu I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII, KOM 323-324 Füg I-II derslerinin, program yeterliliklerine katkı düzeyinin yansıtıldığı tablolar yer almamaktadır.

Kompozisyon Sanat dalı Programında yer alan derslerin öğrenme çıktıları ile ilgili yapılan tespitlerde; KOM 101-102 Kompozisyon I-II, KOM 201-202 Kompozisyon III-IV, KOM

301-302 Kompozisyon V-VI, KOM 401-402 Kompozisyon VII-VIII dersleri öğrenme çıktılarında “Bilgi sahibi olurlar, kazanırlar, kullanırlar, gözetirler.” İfadeleri kullanılmıştır.

KOM 107-108 Kontrpuan I-II dersleri öğrenme çıktılarında “ uygulayabilir, tanımlayabilir, uygulama yapabilir.” İfadeleri kullanılmıştır.

KOM 113-114 Kompozisyon Forumu I-II, KOM 213-214 Kompozisyon Forumu III-IV, KOM 313-314 Kompozisyon Forumu V-VI, KOM 413-414 Kompozisyon Forumu VII-VIII dersleri öğrenme çıktılarında da “bilgi sahibi olurlar” ifadesi dikkat çekmektedir.

KOM 193-194 Koro I-II, KOM 293-294Koro III-IV dersleri öğrenme çıktılarında, “ tanır, becerisi kazanır “ ifadesi yer almaktadır.

KOM 219-220 Füge Hazırlık I-II dersleri öğrenme çıktılarında,”tanıyıp analiz edebilirler, bilgi sahibi olurlar” ifadelerine yer verilmiştir.

KOM 323-324 Füg I-II dersleri öğrenme çıktılarında , “ kavrar, kazanır.” İfadesi vardır.

KOM 405-406 Bitirme Projesi I-II dersleri öğrenme çıktılarında ise “analiz etmiş olurlar, kazanmış olurlar” gibi ifadeler mevcuttur.

KOM 431-432 Yeni Müzik Teknikleri I-II dersleri öğrenme çıktılarında, dikkat çekici bir husus da şu şekildedir. Aynı madde içinde “ bilgi sahibi olurlar, okurlar, incelerler pekiştirirler.” İfadesi yer almaktadır. Yine başka bir maddede “açıklayabilir ve değerlendirebilirler.” gibi birden fazla eylem ifade edilmektedir. Diğer maddelerde “bilgi sahibi olurlar, bilgi edinirler, bilgilendirilirler, bilgilenir ve faydalanırlar.” Gibi hemen hemen aynı anlama gelen ve öğrenci davranışını ifade etmeyen fiiller yer almaktadır.

MZL 187 Geleneksel Türk Müzikleri I dersi öğrenme çıktılarında, “ bilir, tanır, kavrar” ifadeleri yer alırken, MZL 188-189-190 Geleneksel Türk Müzikleri II-III-IV dersleri öğrenme çıktılarında sadece “bilir.” İfadesine yer verilmiştir.

Öğrenme çıktıları ifade edilirken, bilir, anlar gibi belirsiz fiillerden kaçınılmalıdır.

Öğrenme çıktıları; karşılaştırır, açıklayabilir, belirleyebilir, çözebilir, çalabilir, analiz edebilir, ölçebilir, vb somut davranış ifadeleri olmalıdır.

Öğrenme Çıktıları, öğrencilere süreçte onlardan ne beklendiği konusunda ipuçları vermelidir.

Öğrenme çıktısı öğretim elemanının değil, öğrencinin yapacaklarını göstermelidir.

Öğrenme Çıktıları gözlemlenebilir, ölçülebilir ve değerlendirilebilir olmalıdır.

Her bir öğrenme çıktısı için yalnızca bir fiil kullanılmalıdır.

Öğrenme Çıktılarını ifade ederken “bilmek, anlamak, öğrenmek, aşina olmak, maruz kalmak, haberdar olmak” gibi belirsiz terimlerden kaçınılmalıdır.

Öğrenme Çıktıları herkes için anlaşılır olmalı, yoruma açık olmamalıdır.

Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat Dalı’nda yürütülen Bando Şefliği lisans programı ile Kompozisyon lisans programlarının program yeterlilikleri ile derslerinin ilişkilendirilmesinin ele alındığı bu çalışmada program derslerine ait öğrenme çıktılarının, ilkelere bağlı ve aşamalı olarak belirlenmediği tespit edilmiştir.

Araştırmada öne çıkan ve dikkat çekici olan hususlardan biri de Kompozisyon Sanat dalı Program yeterlilikleri ile derslerin ilişkilendirilmesinde bazı boşlukların saptanmasıdır.

Bando şefi ile bestecilerin görev alabilecekleri sanat alanlarında, çağın gerektirdiği bazı niteliklerin, artırılması ve geliştirilmesi yönünde Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesine bağlı kalınarak çalışmalar yapılabilir.

Bando şeflerinin, mesleklerine yönelik tutumları ve özel alan yeterlikleri arasındaki ilişki incelenebilir.

Bestecilerin, mesleklerine yönelik tutumları ve özel alan yeterlikleri arasındaki ilişki incelenebilir.

Hem bestecilik, hem de bando şefliği eğitimi için daha çok ürüne odaklı öğretim faaliyetleri artırılmalıdır.

Bando şefliği programı için, konu alanına yönelik olarak yaz ayları için çeşitli bandolarda staj uygulama çalışmaları başlatılmalıdır.

Kompozisyon öğrencilerine, eser üretmeye teşvik için kurumsal destek sağlanmalıdır.

Bando şefi ve besteci aday öğrencilerin, öğrenci değişim programları kapsamında yurt dışı deneyimleri artırılmalıdır.

Sonuç olarak, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Lisans Ders Programları, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı ‘nda 2012 yılında başlayan Bologna Süreci çalışmalarıyla birlikte, 2013-2014 Öğretim yılı başında uygulamaya konulmuş, eski programla yeni programın uyumlaştırılmasına yönelik gerekli çalışmalar yapılarak öğrenciler program kayıtlarını gerçekleştirmiştir. Güncellenen Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı lisans ders programlarının uygulandığı ilk dönemden itibaren farklı dönemlerde ders sorumluları ve öğrencilerden alınan geri bildirimlerle program ile ilgili gerekli güncelleme çalışmaları devam etmekte ve belirli dönemlerde uygulamadaki

görünümüne göre hazırlama-uygulama-değerlendirme-düzeltilme aşamalarından geçirilerek geliştirilmektedir.

Konservatuvarda yetişen Kompozitörlerin ve Bando Şeflerinin, toplumumuzun kültürel kalkınması ve sanat yaşamının daha nitelikli hale getirilmesinde oldukça önemli görevleri vardır. Bu önemli görevleri yerine getirebilecek bando şefi; müzik akımlarını tanıma ve belirli bir müzik dağarcığı oluşturma, bando çalgılarının teknik özelliklerini kavrama, armoni, kontrpuan ve temel kompozisyon ve müzik kuramları bilgilerine sahip olmalı, müzik formlarını armonik ve biçimsel olarak analiz edebilmeli, Batı Müziği, Geleneksel Türk müzikleri hakkında entelektüel, tarihsel ve kültürel bağlamda bilgi sahibi olmalı, bando şefliğinin tarihsel gelişimini ve günümüze yansımalarını kavramalı, bando çalgılarından birini ve belirli düzeyde piyano çalabilmeli, yetkin bir deşifre, dikte yazma ve solfej becerisine sahip olmalı, alanlarına ilişkin konuları; görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemleri kullanarak, etkin ve doğru biçimde topluma sunabilmeli, orkestralama tekniklerini kavrayıp çeşitli müzik topluluklarına düzenleme yapabilmeli, bando şefliğine ilişkin temel yöntem ve teknikleri kullanabilmeli, yaşam boyu öğrenme ve araştırmaya açık bir tutum sergilemeli, anadilin yanı sıra en az bir yabancı dil kullanarak ulusal ve uluslararası alan yazınına takip edebilmeli, alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımlarını, bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanabilmeli ve kaynak bulma, eleme, düzenleme ve bilgi aktarımı gibi çalışma basamaklarının tümünde sanat ve bilim etiğini gözetebilme yeterliklerine sahip olmalıdır.

Besteci ise; Bestecilikte ve ilgili alanlarda güncel bilgileri içeren kuramsal ve uygulamalı bilgilerin yanı sıra Batı müziği ve geleneksel Türk müzikleri hakkında entelektüel, tarihsel ve kültürel bağlamda bilgi sahibi olmalı, bestecilik alanında disiplinler arası etkileşim, araştırma yöntemleri, müzik eleştirisi, sanat ve bilim etiği konularında bilgi sahibi olmalı, bestelemeye ilişkin temel yöntem ve teknikleri kullanma ve uygulama becerisine sahip olmalı, çeşitli stillerde eser besteleyebilmeli, kompozisyon alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgilerle, müziği çok boyutlu algılayabilmeli, çözümleyebilmeli ve yorumlayabilmeli, kompozisyon alanında gerçekleştirilen etkinliklerde, gerek bireysel gerekse grup içinde çalışma arzusu içinde olmalı, yaşam boyu öğrenme ve araştırmaya açık bir tutum sergilemeli, anadilin yanı sıra en az bir yabancı dil kullanarak ulusal ve uluslararası alan yazınına takip edebilmeli, alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımlarını, bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanabilmeli, alanına ilişkin konuları; görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemleri kullanarak, etkin ve doğru biçimde topluma sunabilme becerisine sahip olmalı ve kaynak bulma, eleme,

düzenleme ve bilgi aktarımı gibi çalışma basamaklarının tümünde sanat ve bilim etiğini gözetebilme yeterliklerine sahip olmalıdır.

Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Bando Şefliği ve Kompozisyon lisans programlarındaki öğrencilerin, yukarıda sıralanan niteliklere ulaşabilmesi ve bu nitelikleri kazanabilmeleri için, söz konusu öğretim programları, uygulamalarında elde edilen geri bildirimler dikkate alınarak hazırlama-uygulama-değerlendirme-düzeltilme aşamalarından geçirilerek geliştirilmelidir.

EKLER

EK 1: Kompozisyon Ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Kadrolu Öğretim Elemanları

Prof. Metin MUNZUR
Prof. Marek DREWNOWSKI
Doç. H. Levent KUTERDEM
Sanatçı Öğr. El. Doğan ÇAKAR
Sanatçı Öğr. El. Kamer GÜNGÖR
Doç. Burak TÜZÜN
Doç. Dr. Hatıra AHMEDLİ
Yrd. Doç. A. Turgay ERDENER
Doç. Onur ÖZMEN
Sanatçı Öğr. El. Sevgi ÜNAL
Sanatçı Öğr. El. Burhan ÖNDER
Sanatçı Öğr. El. Ayhan VARA
Uluslararası Uzm. Can Aksel AKIN
Öğr. Gör. Ercüment Burak ERDOĞAN
Öğr. Gör. Argun DEFNE
Öğr. Gör. Dr. Atilla Çağdaş DEĞER
Öğr. Gör. Çiğdem AYTEPE
Öğr. Gör. Önder ÖZKOÇ
Arş. Gör. Mehmet ILGAR
Uzman Hüseyin YILMAZ

EK 2: Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat Dalı programlarına, son beş yıl içerisindeki kontenjan, başvuru ve kayıtlara ilişkin bilgiler

Akademik Yıl	Bando Şefliği Sanat Dalı				Kompozisyon Sanat Dalı			
	Kontenjan	Başvuru	Kazanan	Kayıt	Kontenjan	Başvuru	Kazanan	Kayıt
2011-2012	5	15	5	5	4	5	4	4
2012-2013	4	13	4	4	4	6	4	4
2014-2015	4	12	4	4	8	7	2	1
2015-2016	5	11	5	5	8	6	0	0
2016-2017	4				6			
Toplam	22	51	18	18	30	24	10	9

KAYNAKÇA

ARIK, R.S. (Aralık 2013) *Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Alanı Yeterliklerinin Yargıcı Kararlarına Dayalı Ölçeklenmesi* Yayınlanmamış Doktora Tezi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı Ankara,

AYTEKİN, Ç. AKTI, B.B. (2015) *Bologna Çalışmaları Kapsamında Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü Lisans Programı Güncelleme Çalışmaları* H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt:2, Sayı:3, 2015 S.21

ÇAKAR, D. (2004). *Cumhuriyet Döneminde Askeri Müziğin Durumu*, Cumhuriyet Döneminde Askeri Müzik ve Gelişimi Sempozyumu (23-25 Ekim 2003) Bildirisi, Kara Kuvvetleri Basımevi, Yayın No. 2004/62, Bilkent Üniversitesi, Ankara.

ÇAKAR, D. (2016). *Türkiye’de Bando Şefliği Eğitimi Süreçleri ve Günümüze Yansımaları*, Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma e-Dergisi, http://www.sahnevemuzik.hacettepe.edu.tr/sayilar/sayi2_2.pdf (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2016)

DEMİREL, Ö. (1995). *Genel Öğretim Yöntemleri*, Usem Yayınları, Ankara.

GÜLERYÜZ, Ş. (2015) *Müzik Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliklerinin İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

ÖZYURT, Y. (2014) *Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı Dersleri Öğrenme Çıktılarının Fen ve Teknoloji Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri İle Örtüşme Düzeyi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

SENEMOĞLU, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Gazi Kitabevi. Ankara

SENEMOĞLU, N. (2012) *Türkiye’de Program Geliştirmenin Sorunları ve Çözüm Önerileri*. II. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, 27 Eylül Abant İzzet baysal Üniversitesi, Bolu.

ŞAHİN, A. E. (2004). *Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi*. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı (58).